

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος 18'

Συνδρομή ἔτησιαι: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἔτησιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπι τῆς Λεωφ. Πανεπιστημίου 89.

24 Μαρτίου 1885

Ἡ ΛΙΜΝΗ ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟΥ

Ἵδοιοπορικὴ ἀνάμνησις.

Ἐξύπνησα ἐνῶ ἡ αὐγὴ μόλις ἐχρῦσσε τὰς σκιμαδάς τοῦ κλειστοῦ παραθύρου, καὶ ἐξύπνησα οὐχί τυχαίως κρότος ἰσχυρὸς καὶ ἐπανειλημμένος μὲ εἶγεν ἀποσπάση βιαίως ἐκ βαρυτάτου ὕπνου. Ὁ ὕπνος δ' ἐν Ἀγγρινίῳ κατὰ τὴν θερινὴν ὥραν εἶνε κατ' ἐξοχὴν βαρῦς, πιθανῶς ἐκ τῆς ἐξατμίσεως τῶν περὶ λίμναζόντων ὑδάτων καὶ ἐκ τῆς μεθυστικῆς ἀναθυμιάσεως τῶν καπνοφυτειῶν. Ἀφυπνιζόμενός τις, καὶ μάλιστα ἀποτόμως, διατελεῖ πρὸς στιγμὴν εἰς κατάστασιν ληθάργου σωματικοῦ καὶ διανοητικοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου μετὰ πολλοῦ κόπου ἀπαλλάσσεται. Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ κυμαινόμενος προσεπάθουν διὰ τοῦ ἐσκοτισμένου λογικοῦ μου νὰ μαντεύσω ὁποῖο εἶδους θόρυβος ἦτο αὐτός, ὅστις δὲν ὡμοίαζεν οὔτε πρὸς τὸν ἦχον ὃν παρήγεν ἀπὸ βαθύου ὄρθρου ὁ γείτων μας σιδηρουργὸς σφυρηλατῶν πέταλα, οὔτε πρὸς τὸν δούπον ὃν παρήγεν ἀπ' ἑτέρου ὁ κροσπώλης κατατέμνων διὰ τοῦ πελέκειος τοὺς τράγους καὶ τοὺς κρούς του. Ἄλλ' ὁ παρακοιμώμενος σύντροφός μου ἀφυπνισθεὶς ἐπίσης ἐσπευσε νὰ μὲ ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς ἀπορίας:

— Ἐξύπνα, γλήγορα! δὲν ἀκοῦς τὸν χωροφύλακα ποῦ κτυπᾷ τὴν πόρτα;

— Τί χωροφύλακας; ... ἐψέλλισα.

— Μὰ δὲν μοῦ λές πῶς μῆθυσες ἀπ' τὸν ὕπνο;

Δὲν θὰ πᾶμε 'ς τὴν λίμνη σήμερα;

Ἡ προσφιλές, ἡ μαγικὴ λέξις *Λίμνη* μοι ἀπέδωκεν ἐν ἀκαρεὶ τὴν τελείαν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ.

Ὁ σύντροφός μου ἐνδυθεὶς ἤδη ἐξῆλθεν ἵνα φροντίσῃ περὶ τῶν ἀναγκαίων ζωοτροφῶν, μεθ' ἡμίσειαν δὲ ὥραν, καὶ ἐνῶ ὁ χρυσοβλέφαρος ἥλιος μόλις ἐπρόβαλλεν ἐκ τῶν βουνῶν, ὄπλοφοροῦντες ἀμρότεροι ὡς ἐπὶ θῆραν καὶ ἀκολουθοῦμενοι ὑπὸ τοῦ χωροφύλακος, φέροντος ὑπὸ τῷ λινῷ αὐτοῦ σάκκῳ τὰ ἀγορασθέντα ἐφόδια ἐξηρχόμεθα τοῦ Ἀγγρινίου.

Οἱ διαβάται ἦσαν σπάνιοι ἔτι, αἱ οἰκίαι δ' ὡν διηρχόμεθα ἐφάνοντο σιωπηλαί, κατὰ κλειστοί, ὡς ἐὰν καὶ αὐταὶ ἐκοιμῶντο καὶ μόνον τινὲς ἀφυπνιζόμεναι, ὡς νυσταλέους ὀφθαλμοὺς διήνοιγον μόλις τὰ κλειστὰ παράθυρά

των. Μόνον οἱ σκύλοι, οἱ παραχωδέστατοι οὔτοι τετράποδες κάτοικοι τοῦ Ἀγγρινίου, οἱ ἀποτελοῦντες πολυάριθμον μερίδα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως, οἱ ἄγρωποι νυκτοφύλακες τοῦ δήμου καὶ ἄμισθοι καθαριστὰι τῶν ὁδῶν, προέπεμπον ἡμᾶς δι' ὑλάκων ἔστιν ὅτε λίαν ἀπειλητικῶν.

Ἡ πρὸς τὴν λίμνην ὁδὸς εἶν' ἐστερημένη πάσης χάριτος κατὰ τὴν θερινὴν ταύτην ὥραν. Ἐν ἀρχῇ διέρχεται τις μέσῳ καπνοφυτειῶν, αἵτινες καὶ ἐν τῇ μονοτονίᾳ αὐτῶν χάρις εἰς τὸ ζωηρὸν πράσινον χρῶμα τῶν φύλλων καὶ εἰς τὴν σπανιότητα πάσης χλοερότητος κατὰ τὴν ξηρὰν καὶ καυστικὴν ταύτην ἐποχὴν δὲν εἶνε δυσάρεστοι τὴν θέαν. Ἄλλὰ μετ' αὐτὰς ἐπιτεταίς ἔκτασις ὅλη ἐκχερωμένων ἀγρῶν, μονότονος, πληκτικὴ, ἀνὰ τὴν ὁποίαν μόλις τῆδε κάκεισε ὀρθοῦνται μονήρη τινὰ δένδρα, ἐνῶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους σύρονται γεγηρακυῖαι ἄκανθαι ἢ πυκνοῦσιν εἰς φάλαγγα τὰς ξηρὰς τριχωτὰς κεφαλὰς των ὀστεώδεις ἄγρικι κινάροι. Προσθετέον ὅτι ἡ ὁδὸς εἶνε εὐρεία, κονιορτώδης καὶ ἐκ τῶν δῆθεν ἀμαξίτων λεγομένων.

Ἄλλὰ τὸ βλέμμα διαγράφον εὐρυν κύκλον περὶ τὸν ὀρίζοντα ἀπολαύει θεᾶς ἐξόχου καὶ μοναδικῆς. Κύκλῳ ὄρη ὑπερήφανα κύπτουσι τὰς δασυδένδρους βράχεις αὐτῶν ὡσεὶ ὑποβαστάζοντα τὰ πέρατα τοῦ οὐρανοῦ, εὐρεία ἀπλοῦται τῆς Τριγωνικῆς πεδιάδος ἢ ἔκτασις, λευκάζουσιν ἐκεῖ τοῦ Ἀγγρινίου οἱ οἰκοί, διακρίνεται πέραν ἡ χαλικιόστρωτος κοίτη τοῦ γέροντος Ἀχελφῶ, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὅλης αὐτῆς περιοχῆς τὰ γαλανὰ ὕδατα τῶν δύο λιμνῶν, ἀτινα στεφανοῦσι κύκλῳ ὡς περικαλλεῖς κροσσωταὶ βλεφαρίδες εὐμήκεις κλώνες δένδρων, λάμπουσιν, ὡσεὶ γιγάντειοι γαλανοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς γῆς ἀτενίζοντες ἐν ἐκστάσει πρὸς τὸ ἄπειρον.

Καθ' ὅσον προσεγγίζομεν ὁ ἀήρ καθίσταται ὑγρότερος. Παρακάμφαντες ἤδη τὴν εὐρείαν ὁδὸν βαδίζομεν διὰ φυτειῶν ἀραβοσίτου, ὧν τὰ στελέχη ὀρθοῦνται ὑψηλά, καταπράσινα, πλήρη ἀμυῆς καὶ βώμης ὡς ἐκ τῆς βαλτώδους γῆς ἐν ἣ ῥιζοῦνται. Ἡ ὑγρασία τοῦ ἐδάφους βαθμηδὸν ἠύξησεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τὰ ὑποδήματα ἡμῶν διαπερῶνται ὑπὸ τοῦ ὕδατος καὶ τὰ φύλλα μόλις

σειόμενα ἀποστάζουσιν ὄχι πλέον δρόσον, ἀλλὰ βροχὴν ἀληθινήν ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων μας.

Ὁ σύντροφός μου προεπορεύετο, ἠκολούθουν ἐγώ, καὶ ὁ χωροφύλαξ εἶπετο τελευταῖος. Ἐβαδίζομεν ἀπὸ τινος σιωπηλοῦ καὶ σπεύδοντι βήματα. Μοὶ εἶχον εἰπῆ ὅτι ἡ λίμνη ἀπέχει τοῦ Ἀγρινίου περίπου ὥραν μίαν καὶ ἡμίσειαν· ὑπελόγιζον ὅτι θὰ εἶχομεν ἐτι ἐνὸς τετάρτου δρόμον. Τὸ βλέμμα μου περιωρίζετο πανταχόθεν ὑπὸ δασέων φυλλωμάτων δένδρων, ἀπέναντί μου ὄρθουτο πυκνότητα καλαμών. Ὁ σύντροφός μου παρέκαμψεν αὐτὸν καὶ διήλθε παραμερίσας τὰς τελευταίας καλάμους· τὸν ἐμμήθη καὶ... δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλω κραυγὴν ἀνκοουρίσεως, θαυμασμοῦ, θριάμβου· ἤμην εἰς τὴν ὄχθη τῆς λίμνης τοῦ Ἀγγελοκάστρου.

B'.

Λίμνη! λίμνη! Μόνον ἐξ ἀτέχνων εἰκόνων, μόνον ἐξ ἀτελῶν ἀφηγήσεων, μόνον ἐκ στοιχειωδῶν περιγραφῶν ἐπλαττον τὴν προσφιλεῖ εἰκόνα σου διὰ τῆς φαντασίας μέχρι τῆς ὥρας, καθ' ἣν ἐκ τοῦ πλησίον καὶ ἀληθῶς σ' ἐγνώρισα. Ὡ! δὲν ἠξέυρω διατί, ἀλλ' ἀπὸ τῶν εὐτυχῶν χρόνων ἐκείνων, καθ' οὓς μεираκίον ἄπειρον ἐτι ἠγνόουν καὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν ζωὴν, δὲν ἠξέυρω διατί ἡ ἰδέα τῆς εὐτυχίας, τῆς γαληνιαίας καὶ ἡρέμου εὐτυχίας ἐταυτίζετο μετὰ σοῦ. Καὶ ὅσκις ἐν πολυχρόμῳ ἀναπαραστάσει προσέβλεπον τὰ γαλανὰ ὕδατά σου, τοὺς θαλεροὺς λειμῶνάς σου, πλεκτὴν καλύβην μέσῳ αὐτῶν καὶ λέμβον προσδεδεμένην παρὰ τῆ καλύβῃ, ἀβρόν ἐπιθυμίας αἴσθημα κατελάμβανε τὴν ψυχὴν μου, ἀόριστον εὐτυχίας ὄνειρον διήρχετο τοῦ λογισμοῦ μου καὶ φωνή τις γλυκεία ὡς τοῦ κορυδαλοῦ τὸ ἄσμα ἐμελώδει ἐν τῇ καρδίᾳ μου μονότονον βαυκάλημα: *Πόσον ὦρατα θὰ εἶνε ἡ ζωὴ ἐκεῖ!* Καὶ ὅσκις ποιητὴς ἢ πεζογράφος ἐδώρει πρὸς σέ τὰς περιπαθεστέρας ἀποστροφάς του καὶ τοὺς θερμότερους ἐπαινούς, καὶ σέ ἀπεκάλει ἀφροστέφανον καὶ ἔλεγεν ὅτι ἤθελε νὰ ζῆσθαι καὶ νὰ ἀποθάνῃ πλησίον σου, ἔκλειον τὸ βιβλίον, ἐστένιζον, καὶ τὸ γλυκὺ βαυκάλημα ἠκούετο πάλιν ἐν τῇ καρδίᾳ μου: *Πόσον ὦρατα θὰ εἶνε ἡ ζωὴ ἐκεῖ!* Καὶ ἤδη ἐτ' ἐνώπιόν μου ἀπλοῦσαι ἀπαστρέπτουσα ὡς ἡ ἀλήθεια, θαμβοῦσα ὡς ἡ καλλονή, θέλγουσα ὡς ἡ εὐτυχία, γαληνιωσά ὡς ἡ εἰρήνη, τὸ γλυκὺ βαυκάλημα ἐκ τῆς καρδίας ἀνέρχεται καὶ μέχρι τοῦ χείλους καὶ ἡ φωνὴ μου ἤκουσα φθιρῖζει: *Πόσον ὦρατα θὰ εἶνε ἡ ζωὴ ἐδῶ!*

Διπλοῦς πυροβολισμὸς μ' ἐπανήγαγεν εἰς τὴν πραγματικότητα. Στρέψας εἶδον τὸν σύντροφόν μου πληροῦντα τὸ δικανόν του.

— Τί ἐκτύπησες; τὸν ἠρώτησα.

— Μιὰ φαλακρίδα!.. Καὶ μοὶ εἶδειξεν ἀσπαί-

ρον ἐπὶ τῶν ὑδάτων φακίχρον ὑδροβίον πτηνόν.

Ἐκ τοῦ διπλοῦ κρότου τοῦ πυροβόλου ἀντηχήσαντος ἀνὰ τὴν ὄχθη πᾶσαν πολλὰ πτηνὰ τῆς λίμνης, φαλακρίδες καὶ βουτακίδια, πτοηθέντα ἀπέπτηταν ἀπὸ τῶν καλαμώνων καὶ ἵπταντο ὑπὲρ ἡμᾶς τῆδε κἀκεῖσε. Ἐξεκένωσα τὴν διπλὴν κάνναν τοῦ ὄπλου μου κατ' αὐτῶν, ἀλλ' ἄνευ ἐπιτυχίας πρὸς μεγάλην τέρψιν τοῦ εὐτυχοῦς συντρόφου μου, ὅστις γελῶν ἐσπευδεν ἤδη πρὸς συνάντησιν τοῦ ἀλιεῦς Κώστα Γιαννιώτη.

Ὁ ἀλιεὺς οὗτος μεθ' ἐτέρου συναδέλφου του εἶνε ἐνοικιαστὰς τῶν ἰχθύων τῆς λίμνης καὶ ἰδιοκτῆται τοῦ μικροῦ στολίσκου, ὅστις διαπλέει αὐτήν. Ἡ καλύβη των διακρίνεται ὑπὸ τὰς μακροκόμους ἰτέας, ὡς εἶνε δὲ πλεκτὴ ἐκ λιγῶν ὑμοιάζει μέγαν τετράγωνον κόφρινον. Ὁ Κώστας πρὸ τῆς χαμηλῆς θύρας καθήμενος παρασκευάζει ὀρυζίας καὶ ἄγκιστρα, καταλείπει δὲ τὴν ἐργασίαν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑπάντησιν μας. Εἶνε ἀκμαῖος τὴν ἡλικίαν, ὠχρότατος ὁμῶς διότι πάσχει ἐξ ἐλωδῶν πυρετῶν. Ἐκφρασις εἰλικρινείας καὶ εὐθυμίας ἀποτυπῶται ἐπὶ τῆς μορφῆς του καὶ οἱ πονηροὶ ὀφθαλμοὶ του, μικροὶ καὶ στοργυλοὶ, νομίζεις, περιστρέφονται ἀενάως περὶ τὸν ἄξονά των. Βαδίζει γυμνῶπος, φέρει περισκελίδα βραχυτάτην, τοὺς ὤμους καὶ τὰ στέρνα περιβάλλει κυανόχρους μάλλινας ὑπενδύτης καὶ τὴν κεφαλὴν του καλύπτει ὀρθὸς σκουφοῦ μέλας.

Ὅταν ἔμαθε μετὰ προσηκόντος εὐχριστήσεως ὅτι ἐμέλλομεν νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθη, εἰς τὰ ἱαματικά λουτρά τοῦ Μουρστιάνου, καὶ ὅτι ἀνάγκη ἦτο ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν μεγάλην λέμβον του, ὁ ἀλιεὺς ἐκλείδωσε πρῶτον τὴν καλύβην, χωρήσας δ' εἶτα πρὸς τὸ σύνδενδρον μέρος τῆς ὄχθης ἐνέβαλε τοὺς δακτύλους εἰς τὸ στόμα καὶ ἐσύριζεν ὀξύτατα τρίς κατ' ἐπανάληψιν. Ὅμοιος συριγμὸς ἀπήνησε πρὸς τὸν ἰδικόν του καὶ μετ' ὀλίγον ἐπρόβαλεν ὁ σύντροφός του, γίγας δύο μέτρων, μορφή δασύτριχος ὡς μηλωτῆ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐκφράσεως.

— Ἀντώνη, ἔλα νὰ ρίξουμε τὴ φρεγάδα, εἶπεν ὁ Κώστας γελῶν.

— Καὶ ποῦ ταῖς ἔχεις ταῖς βάρκας σου; ἠρώτησα περιέργως.

— Ἐδαπᾶ· κοπιᾶστε σὰν θέτε νὰ ἰδῆτε καὶ τὸν ναύσταθμον.

Εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν περίπου βημάτων ἀπὸ τῆς καλύβης αἱ αἰχμαὶ μακρῶν καλάμων ὠρθοῦντο πυκναὶ ὡς δόρατα ὁλοκλήρου στρατιάς· κυρτώσαντες τὸ σῶμα διήλθομεν μέσῳ αὐτῶν καὶ εὐρέθημεν ἀπροσδοκῆτως εἰς τὸν ναύσταθμον τῶν ἀλιέων. Ἦν δὲ ὁ ναύσταθμος μικρὸς λιμενίσκος κυκλοπερῆς περιετοιχισμένος πανταχόθεν ὑπὸ καλάμων, αἰτνες καθίστων αὐτῶν ἀφανῆ καὶ ἐκ τοῦ μέρους τῆς λίμνης ἀκόμη. Κατὰ τὸ ἡμισυ ἀνασεσυρμένα εἰς τὴν γλοιώδη ὄχθη κα-

τέκειντο πλαγίως τέσσαρα σκάφη, μία λέμβος ἀβαθῆ ἔχουσα τὴν τρύπιδα καὶ τρία μικρὰ μονόζυλα.

— Μιὰ φρεγάδα καὶ τρία δίκροτα! Σὰν πῶς, βλέπεις, τὸ γκουβέρο ἔχει καλλίτερο στόλο ἀπ' τὸν δικό μας! εἶπεν ὁ Κώστας μειδιῶν τὸ ἱλαρὸν μειδιάματά του.

Ὁ γίγας Ἀντώνιος ὑπεγείρας ὡς λίκνον βρέφους τὴν βρεῖαν λέμβον ἐν τῇ ἀγκάλῃ ἔσυρεν αὐτὴν βυθισθεὶς ἐν τῷ ὕδατι ἄχρι ὀσφύος. Ἐπεδιβάσθημεν ἐν αὐτῇ πάντες καὶ διελάσαντες μέσῳ τῶν καλάμων, αἰτνες ἐμάστιζον διὰ τῶν λεπιδωτῶν φύλλων τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐστρέψαμεν τὴν πρῶραν πρὸς τὴν ἀπέναντι ὄχθη.

Γ'.

Ἐκ τῶν δύο αἰτωλικῶν λιμνῶν ἡ λίμνη ἡ φέρουσα ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὸ ὄνομα Τριγωνίς, νῦν δὲ λίμνη τοῦ Βραχωριοῦ ἢ τοῦ Ἀποκούρου ἢ ἀπλῶς Ἐπάνω Λίμνη καλουμένη, εἶνε πολλῶν μείζων τῆς κάτω λίμνης, τῆς λίμνης τοῦ Ἀγγελοκάστρου, ἣν οἱ ἀρχαῖοι Ὑδραν, εἶτα δὲ Λυσιμαχίαν ἐκάλεσαν. Ἡ ἐπάνω λίμνη ἔχει περίπου 51 χιλιομέτρων περίμετρον, ἐνῶ ἡ κάτω δὲν ὑπερβαίνει τὰ 16, καὶ ἐνῶ τὸ μέγιστον πλάτος τῆς ἄνω λίμνης εἶνε μέχρι 5 χιλιομέτρων, ἡ τοῦ Ἀγγελοκάστρου μόλις φθάνει τὰ 2 χιλιομέτρα. Τὰ ὕδατα τῆς ἄνω λίμνης εἶνε διαυγέστερα, αἱ ὄχθαι δ' αὐτῆς δὲν εἶνε τελαματώδεις ὡς αἱ τῆς ἐτέρας, κυλίει δὲ ἥριμα τὰ ὕδατά της διὰ φυσικῆς διώρυγος πρὸς τὴν λίμνην τοῦ Ἀγγελοκάστρου, ἣτις εἶνε τρόπον τινὰ θυγάτηρ αὐτῆς, ἀπὸ τῆς λίμνης δὲ ταύτης τὰ ὕδατα μεταβιβάζονται διὰ μακρᾶς ὀφιοειδοῦς αὐλακος εἰς τὴν κοίτην τοῦ Ἀχλωφοῦ. Ἐπὶ τῆς συνουσίας τὰς δύο λίμνας διώρυγος ἦν ἰδρυμένη ἡ πολυτοῦχος γέφυρα τοῦ Ἀλαῖμπει, ἣν ἀντικατέστησεν ἤδη ἐν τῇ συγκοινωνίᾳ ἡ σιδηρὰ γέφυρα τῆς πρὸς Μεσολόγιον ἀμαξίτης ὁδοῦ.

Ἐνῶ οἱ δύο ἀλιεῖς ἐκωπηλάτου γοργῶς καὶ ἡ ἀβαθῆς λέμβος ὠλισθαίνεν ἐπὶ τῶν λείων ὑδάτων ὡς ἔλκηθρον ἐπὶ τῶν πάγων, καθήμενος ἐπὶ τῆς πρῶρας περιεσκόπων τὰς γραφικωτάτας ὄχθας τῆς λίμνης. Καὶ συγκρίνων ἐν τῷ λογισμῷ ταύτας πρὸς τὰς ἀμμώδεις ἢ βραχώδεις ἀκτὰς, αἰτνες περικλείουσι πᾶσαν θάλασσαν, ἀνωμολόγουν ἐγώ, ὁ τῆς θαλάσσης προσκυνητής, ὑπεροχὴν χάριτος ἐν τῇ χλοερᾷ ταύτῃ περιβολῇ τῆς λίμνης.

— Ἡ νεροφίδαίς μου ἔγῃκαν πρῶτ' ἠρῶτ' εἰς τὸ σεργιάνι, εἶπεν ὁ Κώστας διακόπτων τὴν ἐπικρατοῦσαν σιωπὴν.

Ἀληθῶς περὶ τὴν λέμβον ἐφαίνοντο ἐπιπλέοντα ὡσεὶ ἐλικοειδῆ ἐλάσματα χαλυβός, καὶ μικραὶ τριγωνοειδεῖς κεφαλαὶ ὀρθοῦμεναι ὑπὲρ τὴν ἐπι-

φάνειαν προσήλουν περιέργως τοὺς σμαραγδίνους ὀφθαλμούς των ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐβυθίζοντο πάλιν περιφθοῖαι. Ὁ σύντροφός μου ζητῶν διασκέδασιν ἤρχισε νὰ καταπυροβολῇ αὐτὰς διὰ τοῦ δικανόνου τοῦ πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τοῦ Κώστα, ὅστις ἔλεγεν ὅτι: Τῆς ἔχει 'εἰς ἄχτι γιατί τοῦ τρῶνε τὰ ψάρια. Εἰς ἐπικύρωσιν δὲ τῶν λόγων του ἐδείκνυε τῆδε κἀκεῖσε ταλαντευόμενα πτώματα μικρῶν ἰχθύων ἐσπαραγμένα κατὰ τὸ ἡμισυ.

Τὸν ἠρώτησα ἂν ἡ λίμνη ἔχει πολλοὺς ἰχθύς καὶ μεγάλους.

— Ἐτσι κ' ἔτσι, ἀπήνησεν· μὰ κάποτε τυχαῖνον πολὺ μεγάλα ψάρια, λαβράκια μάλιστα τετράπαχα, ποῦ δὲν τὰ φθάνουν τὰ θαλασσινὰ.

— Καὶ πῶς τρέφονται ἔτσι πολὺ;

— Τρέφονται, γιατί ὅταν εἶνε γεμᾶτο τὸ φεγάρι βγαίνουν τὴ νύχτα 'εἰς τὸν κάμπο καὶ βόσκουνε καὶ τὴν αὐγὴ πάλι βουτᾶνε 'εἰς τὸ νερό.

Γενικὸς γέλως ὑπεδέχθη τὴν ἐξήγησιν ταύτην, ἣν ὁ Κώστας ἐξήγγειλε διὰ τῆς μᾶλλον καμικῆς σοβαρότητος.

— Καὶ κάνει καμμιά φορά φουρτοῦνα ἡ λίμνη; ἠρώτησα πάλιν μετ' ὀλίγον.

— Ἀμ' τί φουρτοῦνα νὰ κάνῃ ἐδῶ; ὅσο ποῦ ἀνακατώνονται λίγα τὰ νερά, 'σὰν πῶς ἀνακατώνεις 'εἰς τὸ πῆστο τὴ σούπα μετὰ τὸ χουλιάρι γιὰ νὰ κρωῶσῃ... Φουρτοῦνα νὰ 'πῆς ἡ ἀπάνω λίμνη... ὦ πῶ, πῶ! πέλαγος μονάχο!

— Ἐχει πολὺ βάθος ἡ ἀπάνω λίμνη;

— Βάθος, λέει! εἶνε μεριαῖς, μεριαῖς ποῦ δὲν βρῖσκεῖς πάτο· νὰ βουλιάζῃς ἐδ' ἐκεῖ θὰ πᾶς μουσαφίρης ἴσα 'εἰς τὸν κάτω κόσμον μετὰ τὸ κορμί σου μαζὶ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην διτηρχόμεθα ἐγγύτατα ὠραίας νυμφαίας, ἣν ἐκόσμων δύο ἄνθη κατάλευκα ὡς πελώρια λευκάνθημα. Εἶπον νὰ σταματήσωσι πρὸς στιγμὴν τὴν λέμβον καὶ διὰ τῆς κοπτερᾶς μαχαίρας τοῦ Κώστα μόλις κατώρθωσα νὰ δρέψω τὸ ἕτερον τῶν ἀνθῶν.

— Ἐρεῖς τί γεραῖς εἶνε αὐταῖς ἡ πλατομαρτίλαις; σὰν βούνευρα εἶνε ἡ ρίζαις τους ποῦ περνοῦν μέσ' 'εἰς τὸ νερό, καὶ ξέρεῖς πῶς σηκώνουν τὰ πλατεῖα τους φύλλα; μικρὸ παιδί 'μπορεῖ νὰ καθῆσθαι ἀπάνω καὶ νὰ μὴ βουλιάζῃ, εἶπεν ὁ Κώστας.

Ὁ σύντροφός μου μοὶ εἶχεν εἰπῆ ὅτι ὀλίγοι ἦσαν οἱ Ἡπειρώται οἱ δυνάμενοι νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὸν Ἰωαννίτην ἀλιέα ὡς πρὸς τὴν γλυκύτητα καὶ περιπάθειαν μεθ' ἧς ἦδε τὰ ἰδιάζοντα ἄσματα τῆς πατρίδος του, τὰ γιαννιώτικα ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν καλούμενα καὶ ὑπερέχοντα ὅλων τῶν ἐν τῇ δημῶδει ἡμῶν ἀνθολογίᾳ περιλαμβανομένων ὡς πρὸς τὸ ὕψος τῶν αἰσθημάτων καὶ τὴν βαθύτητα τοῦ ἐρωτικοῦ πόνου.

— Καλὰ αὐτά, Κώστα, μὰ θὲν θὰ μᾶς 'πῆς καὶ κανένα σεβδαλίδικο τραγοῦδι, ἄμα καπνί-

σης τὸ τοιγάρο σου; ἔμαθα πῶς ἔχεις φωνὴ πολὺ γλυκειά.

— Ἀλήθεια εἶχα φωνὴ γλυκειά, μὰ τότε μὲ τῆς θέρμεις μού τὴν φαρμάκωσε τὸ κινόνο.

— Θὰ σ' τῆ γλυκάνη πάλι τὸ κρασί! . . .

Ἐνευσα πρὸς τὸν χωροφύλακα νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς ἀλιεῖς τὸ ἐκ λευκοσιδήρου ὑδροδοχεῖόν του, ὅπερ εἶχομεν πληρώσῃ μέλανος οἴνου.

— Τώρα μάλιστα, ἀπεκρίνατο ὁ Κωστής ἀπογευθεὶς τοῦ οἴνου· μὰ τὰ σεβδαλιδικὰ τραγοῦδια θὰ τὰφήσουμε γιὰ ὕστερα ἔς τὸ φαί ποῦ θὰ χωμε καὶ μπουζούκι. Τώρα θὰ πούμε μὲ τὸν Ἀντώνη γιὰ χάρι σας ἓνα ψαράδικο τραγοῦδι. Ἐμπρός, Ἀντώνη, φωνὴ βαθεῖα καὶ χοντρή σὰν τούμπανο!

Ἡ φωνὴ τοῦ Ἡπειρώτου ἀλιέως ἀντήχησε τότε ὡς φωνὴ αὐλοῦ ἀφυπνίσασα ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὰ κοιμώμενα ὕδατα τῆς λίμνης, καὶ ἦτο πράγματι διαυγής, γλυκεῖα, μεταλλικὴ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ ἠρακλείου Ἀντώνη, ἥτις ἐδοῦπει ἐν ἐκπληκτικῇ ἀντιθέσει, βαθεῖα καὶ ἀνεκφραστος, ὡς ἂν ἀληθῶς ἐξήρχετο ἀπὸ τυμπάνου· ἐπλατάνουν δ' ἄμα ἐρυθρῶς αἱ κῶπαι ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καὶ ἐγόγγυζον τῆς λέμβου τὰ πλευρὰ καὶ συνέτριζον οἱ σκαλινοὶ, καὶ ἀπετελειτο ἐκ τῆς παραδόξου ταύτης συνηχίσεως θέλογουσά τις δυσαρμονία. Τοῦ δὲ ἄσματος τὸ μέλος ἦν γοργὸν ἄμα καὶ νοηλές, ἄριστα ἐφηρμοσμένον πρὸς τὸν ῥυθμὸν κωπηλατουμένης λέμβου, καὶ οἱ στίχοι τοῦ χαριέστατοι:

Ἐγὼ εἶμ' ἐνὸς ψαρῶ παιδί, τοῦ πρώτου καμακιάρη, Παῖρνω τὸ κλαμάκι μου καὶ πᾶ' γιὰ νὰ φερῶ.
Καὶ μέσ' ἔς τὰ ψάρια τὰ πολλὰ πιάνω καὶ δύο ψαράκια.
Παγαίνω τὰ τῆς μάνας μου γιὰ νὰν τὰ τηγανίσω.
Κ' ἐκεῖ ποῦ τὰ τηγάνεις πετιοῦνται δύο κοπέλλαις,
Ἡ μὴ ἦτανε ἀρχόντισσα κ' ἡ ἄλλη πτωχοπούλα.
Μ' ἐκάλεσε ἡ ἀρχόντισσα ἔς τὸ σπίτι τῆς νὰ φάω,
Μοῦ ἔθαλε κάτασπρο ψωμί, κ' ὀλέγλυκο κρασάκι,
Μοῦ στρώνει στρώμα μέλλινο, πούπουλο προσκεφάλι.
Πέρω, ἀγκαλιάζω κούτσουρο. Θέ μου, νὰ ἐημερώσῃ!
Μ' ἐκάλεσε καὶ ἡ φτωχὴ ἔς τὸ σπίτι τῆς νὰ φάω,
Μοῦ βγάξε κριθίνω ψωμί, κρασάκι σὰν τὸ 'ξέδι,
Μοῦ στρώνει στρώμ' ἀπ' ἄχυρο καὶ πέτρα προσκεφάλι.
Πέρω, ἀγκαλιάζω μάλαμμα. Θέ μου, μὴν 'ἐημερώσῃ!

[Ἐπειτα τὸ τέλος]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΩΣΙΝΗΣ

Πλέον ἢ ἅπαξ ἐγένοντο ἀπόπειραι, ἀλλ' ἄνευ μεγάλης ἐπιτυχίας, κατασκευῆς τεχνητοῦ ἑλεφαντίνου, ἐνεκα τοῦ ὀσημέρου σπανιτέρου καθισταμένου φυσικοῦ, οὐπὼς προβλέπεται ἢ μετὰ τινα χρόνον ἀνεπάρκειαι εἰς τὰς μεγάλας ἀνάγκας τοῦ ἐμπορίου. Ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Ἀμστερδαμ ἐπεδείχθησαν προϊόντα τοιοῦτων ἀποπειρῶν περισσύτερον ἐπιτυχητῶν προγενεστέρων. Ὁ νέος οὗτος τεχνητὸς ἑλεφαντίνους παράγειται ἐξ ὀσπῶν προβάτων καὶ τοῦ λευκοῦ δέρματος ἐλάφων καὶ ἐρίφων.

Ἡ ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΛΗΜΝΟΥ

(1475)

Οἱ Τούρκοι ἀναταράζουνε Ἀνατολὴ καὶ Δύσι! Τὸ ὄνειρο ποῦ τοῦ Ὁσμάν τὸν ὕπνο εἶχε 'ἐφάνθει ὅταν τὴν κόρη ἀγάπησε τοῦ σέχη τῶν Ἀδάνων, Τὸ δέντρο ποῦ ἐφάνηκε ἔς τὸν πρῶτο τῶν Σουλτάνων Πῶς ἐξάφνα ξεφύτρωσεν ἀπὸ τὰ σωθικά του, Καὶ ἔς τὰ σπαθὰτα φύλλα του, ἔς τοὺς κλώνους τ' ἀποκάτου

Ἐκουψε κάθε θάλασσα καὶ γῆ καὶ κάθε χώρα, Καὶ ὕστερα, ἔς τὴν περὶ φρικτὴ τοῦ θερμιῶ του ὦρα, Ἐγυρε τὰ κλώνια του ἔς τὴν Πόλι μας ἀπάνου, Ἐστρεψε τὸν νεῖρο τοῦ Ὁσμάν, τοῦ φοβεροῦ Σουλτάνου! Ἐστὴν Πόλι τὴν Ἐπτάλοφη γροικιέται τὸ Κοράνι, Σερὰγγα τὰ παλάτια τῆς ὁ Μωχαμῆτ τὰ κάνει, Στήνει ἐδῶ 'ψηλὰ ντζαμιά, καὶ ἐκεῖ, 'ψηλαῖς κρεμάλαις, Καὶ ὠμορφιαῖς ἀγγελικαῖς, κ' ἀρχόντισσαις μεγάλαις Ταῖς σβύνει πότε ὁ δῆμιος, καὶ πότε τὸ χαρέμι, Καὶ τότε χαίρει' ὁ μουρτίης, κ' ὁ κόσμος τότε τρέμει. Ὅταν ἔς τὴν κούνια τὸ παιδί ἐξαγρυπνισμένο κλαίη, τοῦ Μωχαμῆτ ἡ μάνα του τὸ ὄνομα τοῦ λέει, Καὶ μαρμαρώνει τὸ παιδί, κ' ἀνατριχίζει ἐκείνη, Ἐστὴν τὰ χέρια ἡ Ἀνατολὴ τοῦ Τούρκου τρεμοσβύνει, Ἐστὴν περιστέρι ἐρημο ἔς τὰ νύχια τοῦ πετρίτη.

Ἄλλοιμονο! Σκεντέρμπεη, ἀνίκητε Ἀρβανίτη, Ἀκόμη εἶνε κατὰχλωρη ἡ γῆ ποῦ σ' ἔχει κλείσει! Γιὰ μᾶς ἀργὰ κ' ἀνώφελα ὀρητολογᾷς, ὦ Δύσι! Κι' ἂν ἐξαφνα, κ' ἂν κάποτε ἀπ' τὰ πόνα σου στῆθαι Τόχη νὰ ρίξῃς μιά φωνὴ πονετικὴ ἔς τὰ λήθειαι, Ἡ ἴδια πνίγεις τὴ φωνὴ καὶ μετανοιώνεις πάλι. Μόσκοβε, φτέρνα σου πατεῖ Τατάρου τὸ κεφάλι. Μονάχ' ἀπ' τὰ 'ψηλὰ βουνὰ κ' ἀνάρρη ἀνάρρη, ὦ

Καμμιά φορά φλόγες σκορπιῶς καὶ παῖξες γισταγάνι. Μαραίνεθε καὶ καίγεσθε μέσ' ἔς τῆς σκλαθιάς τοὺς πιάγους,

Μωρὰ καὶ Ροῦμελη, κ' ἔσεις, νησιὰ τ' Ἀρχιπελάγους· Μέσ' τὰ γαλάζια του νερὰ σὰς ἔχ' ἡ οὐσὶς σπείρει, Ὅσαν ἀμαράγγια σκαλιστὰ σὲ πλάκ' ἀπὸ ζαφεῖρι· Ὁ ἦλιος ἐγεννήθηκε ἔς ἐν ἀπὸ σὰς μιά 'μέρα, Καὶ χρυσομάλλης καὶ θεὸς ὑψώθη ἔς τὸν αἴθερα, Κι' ὁ ἦλιος σὰς ἐπλούτισε γι' αὐτὸ μὲ κάθε χάρι, Καὶ πῶ ξανθὸ ἔς τοὺς κάμπους σας φυτρώνει τὸ σιτάρι, Τὴνθη σας περὶ μοσχόβολα καὶ περὶ γλυκὰ τὰ μῆλα, Μὰ τότε τῆς σκλαθιάς καὶ σὰς ἐσκέπασε ἡ μαυρίλα, Πέρα ἀπαλά, τραγοῦδι μου, καὶ χαϊδεψέ τ' ἀγάγια, Καὶ τράβα διαβατάριον ἔς τῆς Θράκης τέκρογγιάγια Ποῦ γειτονεῦσεν μὲ καλά καὶ βάσανα περίσσια Ἡ Θάσο ἡ μαρμαροχτιστὴ, κ' ἡ Ἰμβρος ἡ βουνήτριά, Κι' ὁ ἔξακουστός Ἑλλησπόντος κυλάει τὰ νερὰ του. Νὰ τ' Ἀγιονόρους ἡ κορφή, ἔς τὸν ἔτιχο τ' ἀποκάτου Ἐστὴν βρέφος μέσ' τὴν κούνια του, σὰ βρέφος ποῦ ἦσαν

Καὶ σκόβει ἓνας δράκοντας ἔς αὐτὸ καὶ τὸ σκεπάζει, Τὴ Λῆμνο μὲ τὰ χαμηλὰ βουνὰ γιὰ ἰδέε 'μπροστά σου, Κι' ἐκεῖ, δεῖλὸ τραγοῦδι μου, σταμάτα τὰ φτερά σου!

Τούρκοι βροντοῦν ἔς τὸν κάμπο τῆς καὶ λάμπουν καὶ μαυρίζουν, Καὶ τριγυρίζουν τὸ νησί, τὸ Κάτρο φοβερίζουν, Καὶ ὅλα πύργους χερίζουν, κ' ὅλα χαντζάρια ἀνοίγουν· Σημαῖαις ὀλοκόκκιναις κ' ἄσπρα σαρίκια σμίγουν· Κάθ' ἐμμορξιά μαραίνεται καὶ πᾶσι, ἔς τὴν τόση λύστα. Μὲ δῆλως μέλλ' ἡ μελισσαῖς ἀφήσαν' τὰ μελίσα,

Σερριζωμέναις ἡ ἐλαῖαις, ὀλόφερα τὰμπέλια, Φτερουχισμέναις ἡ χαράις, αἱ ἔρωτες, τὰ γέλια, Κι' ἐκεῖ ὅπου ἐφώλιαζαν γλυκὸλαλα πουλάκια, Τὸρ' ὀνυπόμοια πετοῦν καὶ σκούζουν τὰ κοράκια. Κι' ὅπου φλογέρα ἔπαιζεν, ἡ σάλπιγγα γροικιέται, Κι' ὁ Τούρκος εἰς τὸν ἦχο τῆς ξυπνᾷ καὶ ξεπετιέται.

Τὰ πύρινα φτερούγια του τάσκέρι ξεδιπλώνει. Τὸ 'μάτι κ' ἂν δὲν σκιάζεται, μὰ πάντοτε θαμπώνει Σὲ πράσινα καὶ κόκκινα καὶ ἄσπρα τουλουπάνια, Μέσα σὲ ζῶναις, ἄρματα, λαχοῦργια, καὶ καρτάνια, Μέσ' σὲ βαρεῖα γουναρικά καὶ ἔς ἀκριβὰ κασιμίρια Πηγμένα μέσ' ἔς τὸ μάλαμα καὶ σὲ πετρώγια μύρια. Νῆ οἱ σπαγγῆδες ἔς τὰγρια ταρτάρει' ἀλογά των Ἄπ' ὄλους ξεχωρίζουνε μὲ τὰ γυρτὰ σπαθιά των, Καὶ αἱ τσαούσηδες π' ὀρμούν μὲ βούνευρα καὶ δῖρουν Ὅσους ἔς τὸν πόλεμο δελεᾷ τὸ βῆμα π'ίσω σέρουν. Κι' οἱ φοβεροὶ χαντζάρου μέσ' σ' τὰ θερὰ λιοντζάρια, Μὲ τὰ λούνα σαρίκια των καὶ τὰγρυρὰ χαντζάρια· Θαρρεῖς γραφτὰ ἔς τὸ πρόσωπο καθέναις των πῶς ἔχει. Τὰ λόγια τοῦ Χατζῆ Βεχτάς, τοῦ πρώτου των τοῦ σέχη: «— Πάντα μὲ κοπτερο σπαθὶ κ' ἀλάθειτο κοντάρι. Νὰ τὸ γυρνατε ἀνίκητο ἔς τὸν κόσμο τὸ πεγγάρι! —»

Ὁ κάθε πύργος ποῦ 'ψηλὸς τὸ Κάτρο ἀντίκρου σκιάζει, Ρίχνει σαίτταις σὰ βροχὴ καὶ πέτραις σὰ χαλάζει, Σιμὰ ἔς τὰ τεῖχη ἀράπηδες λάκκουσι κ' αὐλάκια σκάρτουν, Ἄλλοι μολύβια χύνουνε, κ' ἄλλοι λαγούμι ἀνάπτουν, Καὶ ἄλλοι ἀπὸ ξερόλαδα καὶ πίσσα καὶ κατράμι, Ἄμπροστὰ ἔς τὰ τεῖχη ἀνάβουνε χιλιόβλογο ποτάμι, Κι' ἐκεῖνο ὄρημ' καὶ ρυάζεται καὶ βράζει μὲ μανία, Καὶ μέσ' ἔς τὴν χῶς' ἀνέφλογο σκορπᾷ καὶ δυσωδία, Καὶ τ' ἀγερτάκι τοῦ γιαιλοῦ μαζώνει τὰ φτερά του Μήπως χαθῆ ἔς τὴ λαύρα του καὶ δρόσο κ' εὐωδία του Κι' οὐδὲν ἔς ἄλλα γώματα, σὲ μακρινὰ ἀκρογγιάγια· Κι' ἐνῶ παντοῦ Δερβισίδαις νοθερίστα κεφάλια Γυροῦν καὶ δειγνοῦν καρσιωτὰ σὲ μακρυὰ κοντάρια, Ἄλλων Δερβισίδων φωναῖς γροικοῦν' ἀνάρρη ἀνάρρη Νὰ κράζουν: « Δόξα τοῦ Ἀλλάχ, καὶ δόξα τοῦ προ- [φήτου] »

Ὅστος ὁ Σουλεϊμάν πᾶσαις ἐδῆγχε ἀπ' τὴ σκηνὴ του. Μόλις ἀκούσθη τὸνομα κ' ἡ ὄψις του ἐφάνη, Καὶ γέρονται καὶ τὸν προσκυνοῦν ὡς κάτουο! Μουσουλμάνοι. Ὀλόμακρα σκορπιζοῦνται ἔς τὸ στῆθος του τὰ γένεια, Κ' ἐγγίζου ἀρματα χρυσὰ καὶ μαργαριταρένια. Καβαλικεῖαι κάτασπρο καὶ θεριεμένο ἄτι. Καὶ πρὸς τὸ Κάτρο σταματᾷ τάνήμερο τὸ μάτι Ποῦ ἀποκρίνεται μ' ἀργὰ ριζίμα' ἀπ' ἀγνάντια· Ἀστράφτουν ἔς τὸ καθουκί του σὰν ἦλιος τὰ διαμάντια Καὶ τὰ ρουμπίνια ἔς τὸ χρυσὸ τριγύρω σαλιθάρι. Ἄγας τὸ ἄτι του κρατεῖ ἀπὸ τὸ χαλιναρί. Τὴ μελετᾷ ὁ πασᾶς, τί ἔχει ἔς τὸ μυαλό του, Καὶ ἔξωθεν ὀρθὸς σηκώνεται ἀπάνου ἔς τὸ λόγῳ του, Κι' ἀπ' ὄλους πρὶ ἠλότερος ἐκείνος ξεχωρίζει Καὶ ἀράζει τὰσημένιο του δοξάρι ἀπ' τὸ σείξη, Καὶ ὅλοι στέκουν ἄρνοιοι τριγύρω μὲ τρεμοῦλα; Νὰ! βράζει ἀπὸ τὸν κόρφο του γραφὴ μὲ μαύρη βούλα, Σὲ μιάς σαίττας τὴν κορφή τὸ γράμμα τὸ καρρῶνει, Καὶ τὴ σαίτα ἔς τὸ βαρὺ δοξάρι τ' ἀπιθώνει, Καὶ ρίχνει. . . Ἐσφύριξε, πετᾷ, καὶ χάνεται ἔς τὰ τεῖχη. Μαῦρο πουλὶ μαύρη πετᾷ νὰ προσητέψῃ τύχη! Κι' ἀκούγεται ἡ βραχνὴ φωνὴ ἐνὸς Δερβίση κράχτη! — Παραδοθῆτε, χριστιανοὶ, ἀλλήλιως φωτιὰ καὶ στάχτη!

Ὁ Λῆμνος, ὅσας ἀπόκρισι. — Ἐστὴν τὸ γῶμα πῆς του, Ἐδοῦλευ τοὺς κερανοῦς τὸ χέρι τοῦ Ἡραίστου!

Ὅμως ἔς τὴν Λῆμνο ὁ καιρὸς μ' ἀπειπιστὰ περάει, Καὶ Βενετσάνος ἀρχηγὸς ὀρίζει ἔς τὸ σαράι, Καὶ ἀνεμίζει ἔς τὸ νησί μ' ἀφεντικὸ καμάρι. Τῆς Βενετίας τὸ φλάμπουρο, τὸ φτερωτὸ λιοντάρι! Πατρίς, ποῦ εἶν' ἡ ἀθάνατη τῆς δόξης σου σημαία; Τὸ μαγεμένο πέπλο σου ποῦ εἶνε, Λευκοθέα, Τὸ πέπλο σου ποῦ ἔφθανε μονάχα νὰ τὰπλώτης, Γιὰ ν' ἀντρεῖψῃς τοὺς δειλοὺς, τοὺς ναυαγοὺς νὰ σώσης; Ποῦ εἶνε ἡ σημαία σου ἡ μυριοδοξασμένη; Σὲ πολεμοῦνε βάρβαροι, σὲ διαπεντεῖθουν ξένοι. Γιὰ νὰ μοιράζου ὕστερα γιὰ πληρωμὴ των τάχα Τὴν ἐμμορξιά σου, λείψανο τῆς ἐμμορξιάς μονάχα.

Μέσ' τὸ σαράι σὲ κόκκιναις χλαμύδες τυλιγμένοι, Μέσα σὲ σάλα κάθονται χροστὴ κ' ἄρματωμένη, Ἀνάμεισα ὁ ἀρχηγός, καὶ γύρω οἱ καπετάνοι. Μὲ γράμμα ποῦ μαυρολογᾷ ἓνας ἔς τὴν θύρα ἐφάνη.

— Αὐτὴ τὴν ὦρα, στρατηγέ, μᾶς τῶρετε τάγερ! Σὲ μιά σαίττα καρσιωτὰ τὰγερνοῦ τρισκέρι Ἀποκρισάθη τῶσταίτε. —

Κι' ὁ στρατηγὸς διαβάζει: — Σουλεϊμάν τριπὸς πατᾶς τῆς Ροῦμελης προστάζει. Μὰ τὸ Σουλτάνο, τοῦ Ἀλλάχ σικιά, τοῦ ἡλιοῦ ἀκτίνα, Παρῆδοσε τὸ κάστρο του καὶ πέσε καὶ προσκύνει! —

Κι' ἀνέκραζεν ὁ ἀρχηγὸς μὲ πείσμα!

— Μουσουλμάνοι! Ἐδῶ δουλεύουν καὶ κρατοῦν τὴ σπαθὰ Βενετσάνοι. Ὅσω 'χ' ἡ Δύσι πέλαγα, κ' ἡ Ἀνατολὴ λιμάνια, Κι' ὀψώνεται τοῦ στόλου μας ἡ φήμη ὡς τὰ οὐράνια, Ἐν ὅσῳ καὶ ἡ φτωχότερη τῆς Βενετίας παρθένα Σὲ σιέπη ὀλόχρυση μαλλιά τυλίγει χρυσομένη. Καὶ τὸ φλωρὶ ἀφρόντιστα σκορπᾷ γιὰ ληημοσύνη, Κι' ὅσῳ τὸ κύμα μὲ καθυδὸ κ' ἀγάπη καταπίνει. Κάθε χροιά τοῦ Δόγη μας τὴ λαμπερὴ ἀρραβῶνα, Καὶ, τὸν νησιῶν βασιλίσσα καὶ τὸν γιαιλὸν γοργόνα, Ἐν ὅσῳ, τὴν πορφύρινη χλαμύδα ὅταν ζαπλώνη, Σκεπάζει κάθε θάλασσα καὶ τήνε πορφυρόνει. Ἡ ἐνδοξη πατρίδα μας, — δὲν τρέμουμε φοβέρας. —

— Τοῦ κόκου! μαύραις, ἀρχηγέ, μᾶς πλάκωσαν ἡμέραις! Ὁ Λορεδάνος πουθενὰ δὲ φαίνεται, δὲ φάνει, Κ' ἡ πέρινα θὰ μᾶς μοιρασθῆ μαζί κ' οἱ Μουσουλμάνοι. Μᾶς λείπουν ἄρματα, τροφή, μαρροῦτε, στρατιώταις, Κ' οἱ Βενετσάνοι εἶν' ἄρρωστοι, καὶ φεύγουν οἱ Δημιωῖταις.

— Ὅχι! ἀποκρίθηκ' ἓνας νῆος λεβέντης τοῦ πολέμου. Δὲν εἶνε τόσῳ δίκαια τὰ λόγια σ', ἀδερφε μου. Ἐξέχασες τὸ θάνατο τοῦ γέρου τοῦ Ἀημιάντη, Ποῦ, γέρος, ὅμως βρισκουνταν ὅπου φωτιαῖς καὶ κρότοι, Ἐστὸ ἓνα χέρι τὸ σπαθὶ καὶ ἔς τὸ ἄλλο τὴν ἀσπίδα, Καὶ τοὺς δειλοὺς ἐγκάρδιωνε, κ' ἐξοῦσε τὴν πατρίδα; Ἀπὸ ἐκείνη τὴ στιγμή ποῦ ἔπεσε ἔς τὰ τεῖχη Νεκρὸς ἀπὸ φαρμακερὴ σαίττα, μαύρη τύχη! Ἐδέλιχσε κ' ἐλούφαξεν ἡ χώρα πέρα πέρα. Μὰ ξέρεις πῶς τοῦ γέροντα Ἀημιάντ' ἡ θυγατέρα, Ἡ Μάρω, τὸ ἀρχοντικὸ κορμί, τῆς Λῆμνου ἡ κόρη, Τρέχει ἔς τοὺς κάμπους τοῦ νησιοῦ καὶ ἔς τοῦ νησιοῦ τὰ ὄρη, Καὶ σέρνει ἄντρες π'ίσω τῆς καὶ ἄρματῶνει νιάτα, Κι' ἔχει σὲ κάθε προκοπῆ, σὲ κάθε, τὰ πρωτάτα; Ξέρεις πῶς μόλις ἄψυγο τῆς φέραν τὸ κορμί του, Ἐπῆρε τὴν ἀσπίδα του κ' ἐξώσθη τὸ σπαθὶ του, Καὶ πνίγοντας μέσ' τὴν καρδιά τὰ δάκρυα τὰ γυαλίσια, Τώρα σκορποῦν τὰ μάτια τῆς ἀντρίκει' ἀστροπελέκια; Ξέρεις πῶς εἶνε μάγισσα ἡ Μάρω, καὶ γιὰ κείνη Καθαῖς ζωὴ καὶ θάνατο, καὶ ὅτι ἔχει, δίνει, Καὶ πῶς γιὰ τῆς Δημιωῖταις μόνο τὴν τόση χάρι Ὅλο σὲ ἄλγο τὸ νησί σηκώνεται λιοντάρι; —

Τὰ λόγια δὲν ἀπόσπασε, καὶ σὺν ἀγριοκέρι
 Νὰ πλάκωσεν ἐξαφικτὸ μὲ χάλαζα κι' ἀγέρι,
 Κόβει τὰ λόγια τοῦ βοῦ βαθεῖα κι' ἀγριεμένη!
 — Ἄ! οἱ Γενίτσαροι χυμοῦν 'ς τὸ Κάστρο λυσσοσμένοι,
 Καὶ τῶν σπαχῆδων χλιμιντροῦν ἢ ἀγριαὶς φοράδες! —
 Δὲν εἶνε Τοῦρκ', εἶν' Ἕλληνες, ὀλιγοσταὶς χιλιάδες,
 Ποῦ ἔφτασαν ἀπ' τὰ χωριά, καὶ μπαίνουνε 'ς τὴ χώρα,
 "Ὅμως γιὰ χάρι σὰς ζητοῦν νὰ πολεμήσουν τόρα.
 Νά! μακριὰ ἀλαλάζοντας πλῆθος περίσσιο ἐφάνη.
 Πρὸς τὸ σαράϊ ἔρχονται· χαρὰ σας, Βενετσάνοι!

"Ὅπου δὲν ἐβλεπεσ ψυχὴ κ' ἔννοιαδες μόνον τρόμο
 'Σ τὸ σπῆτι τὸ κατὰκλειστο, 'ς τὸν ἔρημον τὸ δρόμο,
 "Ὅπου ὁ ἄντρας ἔβραζεν οἱ Τοῦρκοὶ ἀπελπισμένα,
 Καὶ ἡ γυναῖκα μὲ βαρὺ ἀντιλαλοῦσε ὠϊμένα,
 Κι' ἡ σιγαλιὰ ποῦ ἦτανε χυμένη πέρα ὡς πέρα
 "Ἐφερν' ἀπ' ἔξω τὴ βοή μὲ πειρὸ πολλὴ φοβέρα,
 Τόρα τὴ Λήμνο μιά πνοὴ ἐλευθερίας ζεσταίνει.
 Τόρα 'ς τὴ Λήμνο μιά καρδιά χτυπᾷ ἀντρωιωμένη,
 Νιούς, ἄντρας, γέροντες, παιδιὰ, γυναῖκες 'ς τὴν ἀράδα
 Τοὺς περιγύβ' ἢ λεθεντιά μ' ἀούγκριτη ἐμμορφάδα
 Κι' ἡ χλαλοῦ ποῦ ἀπλόνεται ἀπ' τὴν ὀρμὴ ἐκεῖνη
 Κάθε βροντὴ καὶ κανονιά τοῦ Τοῦρκου κατζεινε.
 Κρατοῦν 'ς τὰ χέρια τοὺς σπαθιά καὶ πέτρας καὶ δοξάρια,
 Κι' ὄλοι θαρρεῖς πῶς ἄθελα ζυπνίσαν παλληκάρια,
 Καθὼς θαρούμε 'ς τόνερα, ἐκεῖ ποῦ περπατοῦμε
 Πῶς ὑψωνόμαστ' ἐξαφνα καὶ ἀεροπετοῦμε.
 Καὶ βλέπεις πῶς ἡ δύναμι δὲν εἶνε 'ς τάρματά των,
 Ἄλλὰ ριζώνει 'ς τὴν καρδιά, σκορπιέται ἀπ' τὴ ματιὰ των.

"Ὡ ποιός, ποιὸ τάχα ὄνειρο, ποιὸς ἄγγελος Κυρίου
 Σκόρπισ' ἀνδρεία 'ς τὸ νησί καὶ ἀροβία θηρίου;
 Τὸ ὄνειρο κι' ὁ ἄγγελος ἡ Μάρω εἶνε μονάχη.
 'Σὰν νὰ τοὺς πάει 'ς τὸ χορὸ τοὺς ὀδηγεῖ 'ς τὴ μάχη.
 Ἄντρικεῖο 'χει περπάτημα, μὰ καὶ γυναῖκεῖα χάρι·
 Χαριτωμένα σὰν ἀνθὸ βασταῖε τὸ κοντάρι,
 Φορεῖ ἀσπίδα καὶ σπαθὶ καὶ περικεφαλαῖα,
 Γαλανομμάτα καὶ φηλὴ καὶ φοβερὴ κι' ὄρατα,
 Θαρρεῖς πῶς εἶν' ἡ Ἀθηνᾶ σὺν ἔφταν' ἀπ' τὸστέρινα
 Κι' ὠδήγαε τῶν Ὀμηρικῶν παλληκαριῶν τὰ χέρια.
 "Ὡ τραγουδήστρα αἰώνια τῆς δόξης, πές μου, λύρα,
 Σὲ τέτοια κάλλη ποιὸς θεὸς ἔγραψε τέτοια μοῖρα;
 — Αὐτὸς ποῦ κόρη ἀσθενικὴ θερμεύει καὶ τὴ φέρνει
 Νὰ κόψη τὸ ἀνίκητο κεφάλι τοῦ Ὀλοφέρνη!

'Ἀπ' τοῦ πατέρα τὸ χαμό, ἀπὸ τὴν ἴδια ὥρα
 Ἐπῆρ' ἀράδα τὰ χωριά καὶ ἀραδιαστὰ τὴ χώρα.
 Μιλοῦσε, κι' εἶχε 'ς τὴ φωνὴ μιά μουσικὴ γλυκάδα,
 Ἐσώπαινα, κι' ἐμίλαγε τῆς ὄψις ἢ ἐμμορφάδα.
 Ἄλλὰ τῆς Λήμνου ἡ σπλαγγικὴ δὲν ἦτο πλέον κόρη
 Ποῦ μάζωνε τὴν ἔρημη γυναῖκα καὶ τὰ γόρι,
 Κι' ἀγρύπνας 'ς τὸν ἄρρωστο μὲ καλωσύνη τόση,
 Εἶχε τῆς μάνας τὸν καὺμὸ καὶ τοῦ γιαιτροῦ τὴν γνώσι,
 Νεράϊδ' ἄλλοι τὴν ἔλεγαν, καὶ ἄλλοι Παναγία,
 Κι' ὄλοι Θεοῦ εὐλογία.

"Ἡ ἐμμορφιά τῆς ἀσραπῆ καὶ φῶς πολεμιστήριον,
 Κι' ἐν ὁκίησι τῶν λόγων τῆς τ' ὀλόγλυκο μυστήριον!
 Καὶ νοιάθουν ὅσοι τὴν ἀκοῦν μὴν ἀσβουστὴ φροντίδα,
 Μ' αὐτὴν νὰ ὀγοῦν, νὰ πέσουνε μ' αὐτὴ γιὰ τὴν πατρίδα.

"Σ αὐτὸ τὸ ἴδιον τὸ νησί, 'ς αὐτὰ τὰ ἴδια ὄρη,
 'Σ εἶνα πανάρχαιο καιρὸ, μιά ζηλεμένη κόρη,
 Αὐτὴ μονάχη ἐγλύτωσε τὸ γέρον τῆς πατέρα
 "Ὅταν τῆς Λήμνου ἔπασαν οἱ ἄντρας πέρα πέρα
 Ἄπ' ταῖς ζηλιάραις καὶ κακαῖς γυναῖκαίς των ἀπαγμένοι.
 Ἡ κόρη ἔγινεν ὑστερα βασίλισσ' ἀκουσμένη!
 Θαύματα κάνει τῶν παιδιῶν ὁ πόνος ἐδῶ πέρα!
 Κι' ἐσὺ γιὰ τὸν πατέρα σου, ὦ Μάρω, μὴν ἡμέρα,

Θεὸ νὰ φορέσης ἀκουστὴ τῆς φήμης τὸ στεφάνι,
 Ποῦ σὺν τὸ πρῶτον δὲν ἔμπορεῖ σκαιρὸς νὰ σ' τὸ μαρζώνη!

Φεύγει ὁ ἥλιος, τὰ βουνὰ ἐχρῶσσε ἢ δύσι.
 Καὶ φέρν' ἡ νύχτα τὰστέρι τῆς τὸ χρῶστωμα νὰ σῶσση.
 Μὰ τόρα ὕπνο, σιωπὴ, καὶ ὄνειρα δὲν κρύβει,
 Ἄλλὰ τὸ Χάρο σὲ σπαθὶ καὶ φλόγα καὶ μολύβι.
 Κι' ἀπὸ τὴ μία τὴ μεριά ξεχώνετ' ὡς τὴν ἄλλη
 Μία φωνὴ τρομακτικὴ σὲ κάμπο κι' ἀκρογιάλι,
 Ἐλευθερίᾳ ἢ θάνατος!

Πρῶτὴ φορὰ, φωνοῦλα,
 Μῆσ' 'ς τῆς Ἑλλάδος τὸ χαμό, 'ς τοῦ Τοῦρκου τὴν τρεμοῦλα,
 Γροικιέσαι, καὶ 'ς τὸν ἦχο σου τὸ κύμ' ἀναταράζει,
 Κι' ἀκόμα κι' ὁ Γενίτσαρος τάκούει κι' ἀνατριχιάζει.
 Αἰῶνες θὰ διαδοῦν, φωνὴ τοῦ γένους μας μεγάλη,
 Καὶ πάλι νὰ ξανακούσῃς, νὰ κάμηθαι θαῦμα πάλι.

"Ὅλοι 'ς τὰ τεῖχη τρέχουνε, στρατιώταις, καπετάνοι,
 Μὲ μιά ὀρμὴ, μὲ μιά καρδιά, Λημνιώταις, Βενετσάνοι.
 Κανεῖς περίγελο, κανεῖς ἄντροπὴ δὲν πρόπει νάχη
 "Ὅτι γυναῖκα ὀδηγεῖ τὴ λεθεντιά 'ς τὴ μάχη.
 Ἄς τρέμη κάθε ἀγαρητὸ σπαθί, κάθε σαρίκι.
 Γυναῖκες ἦταν κι' ἡ θεαίς, παρθένα εἶν' ἡ Νίκη!

Τοῦρκοι, ζυπνᾶτε! ἀζάθδες, γενίτσαροι, ἀκινεζῆδες,
 Ἄχόρταγοι ἐμίριδες, ἀνίκητοι σπαχῆδες,
 Καβαλικεῦτε ἄλογα, φορέστε τάρματά σας,
 Τίγριδος βάλτε ἀπονιά 'ς τὴν ἀκαρδὴ καρδιά σας,
 Ἄγροικηθῆτε, σάλπιγγες, προσευχηθῆτε, κράχταις,
 Τοῦρκοι, γενῆτε κεραυνοί, βορριάδες, καταρράχταις,
 Τρανὲ πασὰ τῆς Ροῦμελης, ἀνέβα 'ς τὸ λόγόν σου
 Καὶ τοῦ Ἑγγυοῦ 'ξεδίπλωσε τὸ φλάμπουρο ἐμπρὸς σου,
 Γιὰ κάθε ἀπίστου κεραλὴ φοῦχτα τάσῃ: τάξε,
 "Ὅσους χυμᾶνε φιλεψε, ὅσους δειλιάζουν σφάζε,
 Δερβίση, πές τα δυνατὰ παντοῦ μὲ τὴ φωνὴ σου
 Τὸ μέλι, τὴν θῆνη, τοὺς καρπούς, τὸ φῶς τοῦ παραδείσου,
 Τοὺς γαλατένιους ποταμούς, τὰ διάφανα περὶ του
 'Σ ἐκείνους ποῦ θὰ πέσουνε γιὰ δόξα τοῦ προφήτου,
 Καὶ τί κορμιά λαχταριστὰ, πογγιὰ μὲ τὸ καντάρι
 Ὅσα πάρον ὅσοι στήσουνε 'ς τὸ Κάστρο τὸ φεγγάρι!
 "Ὡ βούνευρα, ματώνετε κάθε ἀργού τὴν πλάτη,
 "Ὡ δαμασκιά, θαμπώνετε κάθε ἀνθρώπου μάτι,
 Ἄλλᾳχ! Ἄλλᾳχ! μὴν παραιντεῖς τὸν ἀνάκρασμα, ἰμάμη!
 Χίλια ποτάμια σπεύρατε παντοῦ ἀπὸ κατράμι,
 Καὶ θυμηθῆτε ἀπ' τὸν πασὰ ὡς τὸν ἀζάθ, ὄλοι,
 Πῶς εἶστ' ἐσεῖς ποῦ ἐπῆρατε τὴν ἀκαρδη τὴν Πόλι!
 Τοῦ κάκου! θαλασσοδάρτο: ὄσω κι' ἂν ἦτε βράχοι,
 Ποτέ σας τέτοια κύματα δὲν εἶδατε σὲ μάχη.
 Ποτέ σας δὲν ἐνοιώσατε βαθύτερο σκοτάδι,
 Ποτέ τέτοιαις ἀλάθειταις χτυπιαῖς καὶ τέτοιον Ἄδη!
 Θαρρεῖτε, ἀνοῖξε τῆς γῆς γιὰ νὰ σὰς πιῇ τὸ βάθος
 Καὶ πέφτει καταπάνου σας ὁ γίγαντας ὁ Ἄθως.
 Κι' ὅταν 'ς τῆς μάχης τὴ φωτιὰ ποῦ τὴ νυχτιὰ φωτᾷ
 Τῆς Λήμνου ξεγανταῖετε τὴν κόρη νὰ πετάη,
 Ἄλγυστη καὶ φτερωτὴ, τρομακτικὴ κι' ὄρατα,
 Μὲ μόνια τὰ κυματιστὰ μαλλιά τῆς γιὰ σημαία,
 Ποῦ πρῶτα μὲ τὰ μάτια τῆς βροκαίνει σὺν τὸ φεῖδι,
 Κι' ὑστερὰ δίνει: τὴ χτυπιὰ μὲ τὸ λαμπρὸ λεπίδι,
 Θαρρεῖτε μέσα 'ς τὸ πυκνὸ τῶν σαϊτιῶν χαλάζι
 Πῶς τοῦ ὀλέθρου ὁ ἄγγελος Ἄζαζιτὴλ σὰς σφάζει,
 Κι' ἄλλοι δαγκώνετε τὴ γῆ, καὶ τρεμουλιάζει ἄλλοι,
 Καὶ 'ς τὰ καρδιά φεύγετε, φεύγετε 'ς τὰ κρογιάλι.

Καὶ τ' ἀγερᾶκι τῆς Ἐθάρης ζωντανεύει,
 Γοργὰ ζυπνᾷε τὴ θάλασσα, κι' ἡ θάλασσα θερμεύει,
 Καὶ ὑστερ' ἀπὸ τὸ χαμό κι' ἀπ' τὴν ἀπελπισία
 Οἱ ἄνεμοι, τὰ κύματα, φρικτότερα θηρία,
 Ὀρμοῦν καὶ χαμηλώνουνε κι' ὑψωνονται καὶ ρυζίζονται
 Καὶ τὰ στερεὰ τὰ λείψανα συντρίβουν καὶ μοιράζονται,

Καὶ μέσα 'ς τὸν ἀλαλαγμό, 'ς τὴ νύχτα καὶ 'ς τὴ φρίκη
 Μία φωνὴ ἀπ' τὸ νησί σκορπιέται:

— Νίκη! Νίκη!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΡΟΔΟΝ

"Ὁ συρμός καὶ τὰ ἄνθη. — Τὸ ρόδον ὡς βασίλισσα τῶν ἀνθῶν. — Εἶδη ρόδων. — Ἐξευγένειαις τῶν ρόδων διὰ τῆς θεραπείας. Ἀνάπτυξις τῆς ρόδου, φύλλωμα, ἄνθη, καρποί. — Τὸ ρόδον ἐν Ἀνατολῇ, Αἰγύπτῳ, Ἑλλάδι, παρὰ Ῥωμαίοις. — Τὸ ρόδον κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. — Τὸ ρόδον ἐν τῇ ποιήσει.

Εἶνε ἀλήθεια καταφανὴς καὶ πανθομολογούμενη ὅτι οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἡγεμῶν ἢ αὐτοκράτωρ ἤσκησε τόσῳ ἀπεριόριστον ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμειν καὶ εὖρε τόσῳ γενικὴν καὶ ἄνευ ἀντιστάσεως ὑπακοήν ὅσῳ ὁ κυρίαρχος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους συρμός, ἡ πανίσχυρος μῦθος. Ἡ τυραννὸς αὐτῆ, βυθιζούσα διηλεκτικῶς μετ' ἀκαταπονήτου δυνάμειος πάσης τῆς ἐνδομύχου τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως συνθηκῆς, ἀναγκάζει ἡμᾶς ἐνίοτε νὰ δεχθῶμεν ἀπροφασίστως διατάξεις παρὰ φύσιν καὶ παρὰ νόμον. Ὅχι μόνον δὲ ὁ συρμός ἐπιτάσσει ἡμῖν πῶς θὰ ἐνδυσθῶμεν ἢ πότε θὰ πεινάσωμεν, τινὰ τροφῆς θὰ φάγωμεν καὶ ἐν ποίᾳ ὁδῷ ἢ ἐν τίνι δωμάτιῳ θὰ κατοικήσωμεν, ἀλλὰ προσέτι διαγράφει ἡμῖν καὶ τίνες εἶνε οἱ συγγραφεῖς, οἵτινες θ' ἀναπτύξωσι τὸ ἡμέτερον πνεῦμα, ποῖα ἢ μουσικὴ καὶ τίνες αἱ τέρψεις αἵτινες θὰ φαιδρύνωσιν αὐτὸ καὶ χαροποιήσωσιν, ἀδιαφορεῖ δὲ ἂν ἡμεῖς διαφερώμεθα μᾶλλον περὶ τὰ πολιτικὰ ἢ θρησκευτικὰ ζητήματα ἢ περὶ τὸ θέατρον καὶ τὸ χρηματιστήριον. Καὶ εἰς αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀσθενεῖς ὁ συρμός διατάσσει ἐνίοτε διὰ τίνος θεραπευτικῆς μεθόδου θὰ ἰκθῶσιν ἢ ἐν τίνι λουτρῷ θὰ ζητήσωσι τὴν ὑγείαν των.

Ἄλλ' ἡ μῦθος δὲν κυριαρχεῖ μόνον τοῦ ἀνθρώπου, ἐκτείνει τὴν δύναμιν αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῆς ἀψύχου φύσεως. Καὶ εἶνε μὲν αὕτη ἄγνωστος εἰς τὰ ζῶα, καὶ τὰ φυτὰ τὰ ζῶντα κατὰ μόνος, ὅπως καὶ εἰς τὰ συναγελαζόμενα ἐξ αὐτῶν, διότι οὐδεὶς ἤκουσε ποτε π. χ. ὅτι ὁ κάστωρ ἢ ἡ μέλισσα ἐβαρύνθησαν τὴν παναρχίαν τεχνοτροπίαν τῆς οἰκοδομητικῆς αὐτῶν τέχνης ἢ ὅτι αἱ ἀηδόνες ἀσχολοῦνται σήμερον πρὸς ἀλλαγὴν καὶ μεταρρυθμίσειν τῶν μελωδικῶν αὐτῶν φθόγγων καὶ τὰ κρίνα δὲ τοῦ ἀγροῦ ἐνδύονται καὶ σήμερον διὰ τῶν αὐτῶν λαμπρῶν περιβολῶν, τὰς ὁποίας οὔτε νήθουσι οὔτε ὑφαίνουσιν, ὅπως καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σολομῶντος· ἀλλ' ὅταν τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ ἔρχονται εἰς συνάφειαν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις τὰ παραλαμβάνει πρὸς ἀνατροφὴν καὶ θεραπείαν, κλίνουσι καὶ ταῦτα τὴν κε-

φαλήν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ συρμοῦ. Εἶνε δὲ γνωστὸν εἰς πάντας ποίαν σημασίαν ἔχει ὁ συρμός κατὰ τὴν ἀνατροφὴν καὶ θεραπείαν τῶν οἰκιακῶν ἡμῶν ζῶων, εἰς τε τὰ ὠδικὰ πτηνὰ καὶ τοὺς ψιττακοὺς, εἰς τε τὰς ὄρνιθας καὶ τὰς περιστέρους, εἰς τε τοὺς ἵππους καὶ τοὺς κύνες. Εἰς τὰς μεταβλητὰς ὁμως ἰδιοτροπίας τοῦ συρμοῦ ὑπόκεινται πρὸ πάντων τὰ φυτὰ, ἅτινα θεραπεύει ὁ ἄνθρωπος κατ' οἶκον καὶ ἐν ταῖς κήποις.

Οὔτε ἡ κοπὴ τῶν ἡμετέρων ἐνδυμάτων, οὔτε ἡ ποιότης τῶν ὑφασμάτων μεταβάλλονται ταχύτερον καὶ ποικιλώτερον, ὅσον τὰ εἶδη, τὰ σχήματα καὶ αἱ μορφαὶ τῶν φυτῶν τούτων τοῦ συρμοῦ. Οὔτω π. χ. ὑπῆρξε ποτε χρόνος ἐν ᾧ φυτὰ τοῦ συρμοῦ ἐν ταῖς αἰθούσαις ἦσαν αἱ τολῦπαι, ταύτας διεδέχθησαν οἱ ὑάκινθοι, οἱ διάνθοι (γαρόφαλλα), τὰ πελαργόνια, αἱ κινεράριαι, αἱ καλκεολάραι, αἱ ἀζαλέαι, τὰ χρυσάνθεμα, αἱ βεγόναι, τὰ ὄρχιδοειδῆ, τὰ φυτὰ τὰ ἔχοντα φύλλα ἔγχροα ἢ φύλλα ὠραία πράσινα. Χθὲς ἐζητοῦντο φούξια, ἔχουσαι κυανθὴν στεφάνην, σήμερον λευκὴν. Χθὲς πετούναι μὲ πράσινον χεῖλος, σήμερον διπλαῖ. Ἐκάστη ἡμέρα φέρει καὶ νέον συρμόν τῶν φυτῶν τοῦ καλλωπισμοῦ καὶ λήθην τῶν παρελθόντων. Μὴ νομίση δὲ τις ὅτι κυρία τις διαφέρεται πλεότερον ὅταν ἔρχεται ἢ ἐφημερίς τοῦ συρμοῦ ἀπὸ Παρισίων, ὅσον ὁ φιλανθῆς διὰ τὰ νέα σχήματα καὶ δείγματα τοῦ φυτικῆς κοινῆς, ἅτινα δημοσιεύουσι καθ' ἐξοχὴν καὶ ἀειμαχίαις ἐφημερίδες τῶν κεντρικῶν σταθμῶν τῆς πηγῆς τῶν ἀνθῶν, τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς Γάνδης (ἐν Βελγίῳ). Ὅπως δὲ οἱ συρμοὶ τῶν ἐνδυμάτων ἐπιδεικνύονται τὸ πρῶτον ἐντὸς τῶν μεγαλοπρεπῶν αἰθουσῶν τῆς ἀριστοκρατικῆς κοινωνίας, εἶτα δὲ ἐξέρχονται καὶ εἰς τὸν λοιπὸν κύκλον τῶν πολιτῶν τῶν μεγαλοπόλεων, μέχρι οὗ, ἐνίοτε μετὰ δεκαετηρίδας, εἰσχωρήσωσι καὶ εἰς τὸν τῆς ὑπηρετικῆς τάξεως ἢ τῶν χωρικῶν, οὔτω καὶ ἄνθος τι ἐπ' ὅσον μὲν εἶνε τοῦ συρμοῦ τιμᾶται πολλῶν χρημάτων καὶ ἐπιζητεῖται θερμῶς, ἀπ' οὐδενὸς δὲ κήπου, ἀνταποκρινόμενου πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν συγχρόνων ὀρέξεων, δύναται νὰ ἐλλείπῃ. Αὐτὸ καὶ μόνον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαλάμπῃ ἐν ταῖς ἀνθοδέσμασι ταῖς προωρισμέναις διὰ τὰς πολυτελεῖς αἰθούσας. Ὅταν δὲ ὁ συρμός τοῦ ἄνθους παρέλθῃ, πρᾶγμα ὅπερ συμβαίνει μετ' οὐ πολὺν χρόνον, ἢ ἀξία αὐτοῦ καταπίπτει καὶ τὸ ἄνθος ἀγοράζεται εὐθηνότερον ὑπὸ τῶν ὀλιγώτερον ἐμπαιθῶν φιλανθῶν, οἵτινες τὸ καλλιεργοῦσιν ὀπισθεν τῶν ὑάλων τῶν παραθῶρων, μέχρι οὗ τέλος καταντήσῃ νὰ διέγῃ τὸν ἄδοξον αὐτοῦ βίον ἐν τίνι κηπαρῖφ χωρικῷ ἀγορπύλακος. Ὁ αὐτὸς βολδός, δι' ἂν ποτὲ φιλανθῆς τις πλούσιος ἐπλήρωσε 5000 φιορινίων ἀγοράζεται σήμερον ἀντὶ 40 ἢ 50 λεπτῶν, καὶ τοῦτο πάλιν ἐάν εἰσέτι εὐρίσκαται

έν τῇ ἀγορᾷ, καί εἶνε ζητητός, διότι ἄμα παρέλθη ὁ συρμός οὔτε λαμβάνει τις τὸν κόπον νὰ καλλιεργήσῃ αὐτόν.

Ὅσοι ὅμως ἰσχυροὶ καὶ ἂν εἶνε ὁ συρμός ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν ἀνθρώπων, ὅπως καὶ ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν ἀνθρώπων, δὲν εἶνε καὶ παντοδύναμος. Ὅπως δὲ ὁ καθ' ἑαυτὸν ἄνευ ἀξίας χάρτης τῶν εἰσιτηρίων οὐχὶ δὲ καὶ ὁ χρυσὸς καὶ τὰ εὐγενῆ μέταλλα ἔχουσιν ἀνάγκη τῆς καθ' ἑκάστην μεταβαλλομένης σφραγίδος τῆς ἡμερομηνίας ὅπως ἀποκτήσωσι τιμὴν, οὕτω καὶ πᾶν τὸ ἀληθῶς καλὸν καὶ ὠραῖον διατηρεῖ διὰ παντός τοῦ χρόνου τὴν οὐσιαστικὴν αὐτοῦ ἀξίαν. Οὕτω καὶ σήμερον ἐστὶ ὁ νεανίας ἀναπτύσσει τὸ πνεῦμά του διὰ τῶν αὐτῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν ἅτινα ἐνεθουσίασαν τὸν Σόλωνα, τὸν Σωκράτη καὶ ἐβδομηκοντα ὅλας γενεὰς μετ' αὐτόν, οὕτω καὶ πᾶν ἀληθὲς καλλιτέχνημα, ἔστω ἡ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου ἢ ἡ Παναγία τοῦ Ραφαήλου, πληροὶ καὶ σήμερον τὴν φαντασίαν διὰ τοῦ αὐτοῦ θαυμασμοῦ, ὃν μετέδιδε καὶ πρὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων· οὕτω καὶ τὰ ἔργα τοῦ Σαίξπηρου, τοῦ Γκαίτε, τοῦ Μόζαρτ, τοῦ Μπετχόβεν ἢ παραμένουσιν ὡς ἐξοχα προϊόντα τοῦ πνεύματος καὶ ὅταν θὰ ἔχη ἤδη λησμονηθῆ καὶ ταφῆ ὁ συρμός τῆς ἡμέρας.

Αὐτὸ τοῦτο δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ἐπανερχόμενοι εἰς τὰ ἡμέτερα φυτὰ, καὶ περὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων τοῦ συρμοῦ, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία συνίσταται κυρίως εἰς τὰ θέλητρα τοῦ καινοφανοῦς, εἰς τὸ σπάνιον τῆς μορφῆς, εἰς τὸ παράδοξον καὶ ποικιλόχρον αὐτῶν. Ἄλλ' ὑπάρχουσι καὶ φυτὰ, ἐφ' ὧν εὐρίσκειται ἀποτετυπωμένη ἡ αἰωνία σφραγίς τῆς ὠραιότητος, ἅτινα συναρπάζουσι διὰ τοῦ κάλλους αὐτῶν ὅλας τὰς καρδίας, καὶ ἀρέσκουσιν εἰς ὅλας τὰς ὀρέξεις. Τὰ φυτὰ ταῦτα οὔτε ἦσαν ποτε, οὔτε ἐπαύσαν ὄντα τοῦ συρμοῦ, διότι πάντοτε ἦσαν περιζήτητα καὶ προσφιλῆ. Τοῦτο δὲ ἐφαρμόζεται λεγόμενον προπάντων περὶ τοῦ ῥόδου, τοῦ κοινῶν *τριανταφυλλίου*.

Τὸ ῥόδον εἶχε ἀναγνωρισθῆ ὡς τὸ ἄνθος τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῶν χρόνων ἐστὶ καθ' οὓς ὁ ἀριθμὸς τῶν φυτῶν, ἅτινα ὁ ἄνθρωπος ἐθεράπευεν, ἦτο ἐλάχιστος. Ἐκτοτε ὁ ἀριθμὸς τῶν φυτῶν τοῦ καλλωπισμοῦ ἠϋξήθη τοσοῦτον, ὥστε καὶ ἡ ἰσχυροτάτη μνήμη μόλις δύναται νὰ περιλάβῃ πάντα. Ἐκτοτε ἡ βόρειος καὶ νότιος Ἀμερική, αἱ ἀνατολικαὶ καὶ δυτικαὶ Ἰνδία, ἡ Κίνα καὶ ἡ Ἰαπωνία, τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος καὶ ἡ Νέα Ὀλλανδία, ἀπέστειλαν τὰ ὠραιότερα τῶν ἀνθρώπων τῶν εἰς τοὺς κήπους μας. Ὅσοι ὅμως ἐράσμια καὶ μεγαλοπρεπῆ καὶ ἂν εἶνε τινα τούτων, οὐδὲν δύναται νὰ παραβληθῆ πρὸς τὸν βασιλεῦ τῶν ἀνθρώπων, τὸ ῥόδον. Ἄν δὲ ὁ λέων ὡς βασιλεὺς τῶν τετραπόδων καὶ ὁ ἀστὸς ὡς βασιλεὺς τῶν πτηνῶν ἀπαυθούσι τοὺς ἀντιποικι-

μένους τῆς βασιλείας αὐτῶν διὰ τῶν ἰσχυρῶν γαμψῶν ὀνύχων, διὰ τοῦ ἰσχυροῦ χάρματος τῶν ὀδόντων καὶ τῆς μεγάλης αὐτῶν μυϊκῆς δυνάμεως, τὸ ῥόδον οὔτε διὰ τῆς ἰσχύος προσπίζει τὸν θρόνον αὐτοῦ, οὔτε διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀηττήτων μαγικῶν θελημάτων, ἅτινα προβάλλουσι πάντοτε ἡ ὠραιότης καὶ ἡ χάρις.

Τὸ ῥόδον εἴλκυσε πάντοτε τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην ἀπάντων τῶν ἀνθρώπων, τοῦ πλουσίου καὶ πένητος, τοῦ εὐγενοῦς καὶ τοῦ χωρικοῦ, τοῦ νέου καὶ τοῦ γέροντος. Τὸ ῥόδον δὲν ὁμοιάζει τὴν ὑπερήφανον καμῆλιαν, ἥτις μόνον τὸ ἐσπέρας ἐπιδεικνύεται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ χοροῦ, οὔτε τὰ φαντασιώδη ὀρχησιδῆ, ἅτινα δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν μόνον ἐντὸς τῶν θερμοκηπίων τῶν πλουσίων. Κοσμεῖ διὰ τῆς αὐτῆς χάριτος τὸ κηπίον τοῦ χωρικοῦ ὅπως καὶ τὸν πολυτελεῖ κηπίον τοῦ εὐγενοῦς ἄρχοντος. Μετὰ τῆς αὐτῆς ἐρασιμότητος ἀνθεῖ ἐπὶ τοῦ στήθους ἡγεμονίδος μεθ' ὅλας καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πτωχοτάτης νεανίδος.

Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ φυσιοδίφαι, οἱ συνήθως μακρὰν πάσης ποιητικῆς ὑπερβολῆς εὐρισκόμενοι, ἐνοῦσι τὴν φωνὴν αὐτῶν πρὸς τὴν γενικὴν συναυλίαν τῶν ὕμνητῶν τοῦ ῥόδου. Ἄν καὶ δὲν συμφωνοῦσι δὲ μετὰ τοῦ Γκαίτε, τοῦ θεωροῦντος τὸ ῥόδον τὸ τελειότατον δημιούργημα τῆς φύσεως εἰς τὸ κλίμα μας, ὁμοφωνοῦσιν ὅμως πάντες ὅτι κατέχει μίαν τῶν πρωτίστων θέσεων ἐν τῇ φυτικῇ κλίμακῃ, καὶ ὅτι μόνον εἰς τὴν εὐαίσθητον μιμῶσαν καὶ τὰ συγγενῆ αὐτῆς φυτὰ παραχωρεῖ τὰ πρωτεῖα.

Τὰ βιβλία τῆς συστηματικῆς Βοτανικῆς, ἅτινα παριστώσι τὸ γενεαλογικὸν τρόπον τινὰ ἡμερολόγιον τοῦ φυτικοῦ κόσμου, διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι τὸ γένος τῶν ῥόδων χωρίζεται τῶν λοιπῶν φυτῶν διὰ μικρὰς ἀποστάσεις, ὅπως ἀρμόζει εἰς βασιλικὴν οἰκογένειαν. Συγγενεῖς δὲ στενότερα τοῦ οἴκου τούτου εἶνε τὰ εὐγενῆ ἐκεῖνα γένη τῶν δένδρων, ἅτινα μόνον μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἐν ὄρῳ μὲν θέρουσι φέρουσι πλουσίαν ἀνθήσαν, ἐν ὄρῳ δὲ φθινοπώρου γλυκεῖς καρπούς, οἷον ἡ ἄμυγδαλῆ καὶ ἡ κυδωνέα, ἡ ῥοδακινέα καὶ ἡ βερυκοκκία, ἡ κερασέα καὶ ἡ κορομηλιά, ἡ ἄπιος καὶ ἡ μηλιά. Ἀλλὰ καὶ οἱ μετριόφρονες ἀνεψιοὶ αὐτῆς ἡ σαρβία καὶ ἡ κράταιγος, ἡ χαμαικέρασος καὶ ἡ βάτος, ἡ σπικρία, ἡ ἀλγεμίλλα, καὶ ἡ ποτεντίλλα δὲν φαίνονται φέροντα ἀναξίως τὴν ἡγεμονικὴν ταύτην συγγένειαν.

Τὸ γένος τῶν ῥόδων διακρίνεται διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν μορφῶν αὐτοῦ, προερχομένην ἐκ τοῦ εὐπλάστου τῆς πλουσίας αὐτοῦ φύσεως. Πρὸ 50 ἡδῆ ἐτῶν ὁ Δὲ Κανθὸλ διέκρινεν 145 κυρίας γραμμᾶς, ἥτοι εἶδη τοῦ γένους τῶν ῥοδιδῶν. Ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν μορφῶν, τῶν ποικιλιῶν, τῶν παραλλαγῶν, τῶν φύλλων εἶνε ἄμετρος. Καίτοι δὲ πάντα ταῦτα εἶνε διάφορα κατὰ τὴν εὐγένειαν

τῆς μορφῆς καὶ τὸ κάλλος, ἔχουσιν ὅμως πάντα τοὺς αὐτοὺς εὐδιαγνώστους χαρακτήρας τῆς ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας. Αἱ πλείσται ῥοδαὶ εἶνε θακενοὶ μετρίου ὕψους· τινὲς εἶνε γθαμακαὶ ὡς πάσι τοῦ λευκῶνος· ἄλλαι αὐξάνονται διὰ τῆς καλλιεργείας γινόμενα· ὑψικορμα δένδρα, ὅπως ῥοδῆ ἡ ἑκατοντάφυλλος, καὶ φθάνουσιν εἰς ἡλικίαν ἑκατονταετηρίδων. Διάσημος διὰ τὸ γῆρας αὐτῆς εἶνε ἡ χιλιετίς ῥοδῆ ἐν τῷ κρύπτῃ τῆς μητροπόλεως τοῦ Hildesheim, ἣν λέγεται ὅτι ἐφύτευσε Λουδοβίκος ὁ εὐλαβής, καὶ ἥτις καίτοι πολλάκις κατεστράφη ὑπὸ τοῦ πυρός, ἀνέθωκε πάλιν βλαστούς, καὶ μέχρι σήμερον κατακαλύπτει ὡς ἄμπελος τὸν τοίχον τῆς ἐκκλησίας διὰ ζωροῦ πρασίνου φυλλώματος καὶ ἀνθῶν. Πολλὰ εἶδη ῥοδῶν ἔχουσι τὴν ιδιότητα νὰ ἐραπλώνονται ἐπὶ τῶν τοίχων, τρηματίζοντα τάπητα ἐκ ῥόδων, ἢ περικαλύπτουσι τὰς σκιὰδας ὅπως ἡ ῥοδῆ ἡ ταπητώδης καὶ ἡ βορειοαμερικανικὴ ῥοδῆ ἡ βατόφυλλος. Ποικιλία τῆς τελευταίας εἶνε ῥοδῆ ἡ κλαίουσα, ἥτις κλίνει πρὸς τὴν γῆν μελαγχολικῶς τοὺς χαλκρούς αὐτῆς ἀνοβριθεῖς κλάδους, ὅπως ἡ ἰτέα τῆς Βαβυλωνίας. Περὶ τῆς ἀνεξαντλήτου ποικιλίας καὶ τῆς ἀφθονίας τοῦ γένους τῶν ῥοδῶν μόνον ἐκεῖνος δύναται νὰ λάβῃ ἰδέαν τινά, ὅστις εἶδε ποτὲ τινα τῶν ποιητικῶν ῥοδωνέων οἷος π. χ. ὁ ἐν Charlottenhof παρὰ τῷ Sansouci.

Ἄπαναι αἱ ῥοδαὶ καταγόναται ἄνευ ἐξαίρετικῶς ἀπὸ τῶν εὐκράτων χωρῶν τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, ἥτοι ἀπὸ τῆς ζώνης ἐκείνης τῆς γῆς, ἣν ἡ φύσις ἐπροίκισε καὶ διὰ τῶν τὰ μάλιστα ἐπιδεικτικῶν ἀναπτύξεως καὶ πολιτισμοῦ φυλῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Αἱ γῶραι τῶν ἰνδογερμανικῶν φυλῶν, ἥτοι ἅπανα ἡ Εὐρώπη, πλὴν τῶν βορειοτάτων ἀξένων αὐτῆς χωρῶν, ὁ Καύκασος, ἡ Μικρὰ Ἀσία, ἡ Περσία, ἡ Κίνα καὶ ἡ βόρειος Ἀμερικὴ βρῖθουσι ῥοδῶν, φουμένων παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν καὶ τὰ πλάγια τῶν ἰδῶν, τὰ ἄκρα τῶν δασῶν καὶ τοὺς κήπους. Ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσι δύο εἶδη κοινῶν αὐτοφύων ῥοδῶν ῥοδῆ τὸ κυνόροδον (*Rosa canina* L.) κοινῶς ἄγρια τριανταφυλλία, καὶ ῥοδῆ ἡ αἰθιυλλία (*R. sempervirens* L.) κοινῶς βάτα, χαμοῦδατα. Ἐν δὲ θεραπευόμενον ἡ κοινὴ ῥοδῆ ἡ ῥοδῆ ἡ Γαλλικὴ (*R. Gallica*), ἔχουσα δύο παρακλαγὰς τὴν ἀνθοῦσαν κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον (Ἀπριλιᾶτικη τριανταφυλλία) καὶ τὴν κατὰ μῆνα Μάιον (μαγιᾶτικη τριανταφυλλία). Ἡ ῥοδῆ ἀποφεύγει τὸ ὑπέθερμον κλίμα τῆς δικαικαυμένης ζώνης, ὅπως καὶ τὸ κατάψυχρον τῆς κατεψυγμένης· μόλις ὑπερβαίνει τὸν βόρειον πολικὸν κύκλον, παύεται δὲ φουμένη πρὸ τοῦ τροπικοῦ τοῦ καρκίνου. Ἐκεῖθεν τοῦ Ἰσημερινοῦ οὐδεμίαν ῥοδῆ φρεται αὐτοφύης. Ἐν Ἀφρικῇ περιορίζεται περὶ τὰς ὄχθας τῆς Μεσογείου θαλάσσης· τὸ δὲ δυ-

τικὸν ἡμισφαίριον, ὅπως δὲν παρήγαγεν ἀφ' ἑαυτοῦ οὔτε ἐν φύλον ἀνθρώπων ἀνεπτυγμένον καὶ ἐκ πολιτισμοῦ, οὔτε δὲν δύναται νὰ δεῖξῃ ἡμῖν οὔτε μίαν ῥοδῆν αὐτοφύη, πᾶσαι δὲ αἱ αὐτοὶ φυόμεναι μετεναστεύσαν ἀπὸ βορρᾶ. Ἡ φύσις φαίνεται ἠνύνησε μόνον ἐκεῖνους τοὺς λαοὺς ὅσοι ἦτο δυνατόν νὰ πολιτισθῶσιν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ ἐκτιμήσωσιν ἐπαρκῶς τὸ εὐγενὲς τοῦτο δῶρον.

Ἡ ῥοδῆ ἀνεφάνη καὶ ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς μικρὸν μόνον χρόνον πρὸ τοῦ ἀνθρώπου. Ἀμφότεροι ἀνήκουσιν εἰς τὰς νεωτέρας γεωλογικὰς διαπλάσεις, καθ' ἃς ἡ ὀργανικὴ ζωὴ προέβη ἐν τῇ τῷ ζωικῷ καὶ φυτικῷ βασιλείῳ εἰς σχηματισμὸν τελειότερων μορφῶν. Εἶνε δὲ πιθανόν ὅτι οἱ ἀρχέγονοι πρόγονοι καὶ προπροπάτορες τῆς ῥοδῆς ἀνεπτυχθῆσαν κατὰ πρῶτον ἐντὸς τῶν δασῶν τῆς λυθθαρκικῆς περιόδου. Ἄλλ' ἡ ῥοδῆ, ἥς σήμερον ἀποθυμαζόμεν τὸ ἰδεῶδες τῆς φυτικῆς καλλονῆς, εἶνε πλάσμα μᾶλλον τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης ἢ τῆς φύσεως. Διότι ἡ ἄγρια ῥοδῆ, ἥτοι ῥοδῆ τὸ κυνόροδον, ἔχει μόνον πέντε εὐπτωτα πέταλα τῆς στεφάνης τοῦ ἄνθους, ἀναδιδόντα ἀσθενεστάτην ὀσμὴν. Καὶ προκαλεῖ μὲν ἡ θεὰ τῆς ῥοδῆς ταύτης τερπνὰ αἰσθήματα, ὅταν ὁ καταπράσινος ἀκανθώδης θάμνος ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔαρος κατακοσμηθῆ διὰ τῶν λευκῶν ἢ ἐρυθρολευκῶν αὐτοῦ ἀνθῶν, καὶ διεγείρει τὸν ποιμένα ἢ κυνηγὸν εἰς ἔσμα ἐρωτικόν, ἀλλὰ τὴν τελείαν αὐτοῦ ὠραιότητα, δι' ἧς ἐπίσης προκαλεῖται τὸ ἀπελὲς αἰσθημα πρὸς ἀντίληψιν τοῦ ὠραίου ἐν τῇ φύσει καὶ ἡ ἀνεπτυγμένη διέγερσις πρὸς θαυμασμὸν, καὶ τὴν ποιητικὴν καὶ ἱστορικὴν αὐτοῦ ἐν τῷ πολιτισμῷ σημασίαν ἀπέκτησε τὸ ῥόδον ὅτε μετεφυτεύθη ἀπὸ τοῦ δάσους καὶ τῆς χέρσου γῆς εἰς τὸν κήπον καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ ἐπιτήρησιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκτοτε ἡ θεραπεία τῶν ῥοδῶν ἐκπλήσσει ἡμᾶς κατ' ἔτος διὰ νέων καὶ ἀδιακόπως τελειότερων μορφῶν, διότι καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων συμβαίνει ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν τὰ ἀνθρώπινα γένη διάγωσιν ἐντελῶς φυσικὸν βίον ἐν ὅλως ὁμοίαις περιστάσεσιν, ὁμοιάζουσι καὶ κατὰ τὴν μονότονον καὶ ὅλως ἀρχέγονον φυσικὴν αὐτῶν κατάστασιν, αἱ δὲ εὐγενέστεραι προδιαθέσεις μένουσιν ἐν τῇ νηπιώδει αὐτῶν ἀναπτύξει. Ὅταν δὲ ἀναπτυχθῆ ὁ πολιτισμὸς μεθ' ὧν αὐτοῦ τῶν ποικιλιῶν καὶ πολυειδῶν ἐπιδράσεων καὶ σχέσεων, εὐρύνει τὸν χώρον πρὸς ἐντελῆ ἀναπτύξιν τῶν πλουσίως πεπρωκισμένων φύσεων· ἐπιμελὲς ἀνατροπὴ ὁδηγεῖ πᾶσαν προδιαθεθεμένην φύσιν εἰς ἀπροσδόκητον διάπλασιν.

Σπείροντες τὰ σπέρματα τῆς ἄγριας ῥοδῆς ἢ ἄλλου ἄγριου εἶδους αὐτῆς ἐν λειπασμένῳ καὶ παχεῖ ἐδάφει, βλέπομεν ἀναπτυσσόμενα φυτὰ, ὧν τὰ πλείστα οὐδὲ ὅλως ἢ μικρὸν τι μόνον διαφέρουσι κατὰ τὰ ἄνθη αὐτῶν τῶν τῆς πρώτης

μητρικής βοδής. Ἐξ ἀπασῶν ὅμως τούτων τῶν νέων βοδῶν θὰ εὐρωμεν ἴσως μίαν, ἥτις διακρίνεται διὰ τοῦ ἐμφύτου πλεονεκτήματος τοῦ παράγειν ἄνηθ μείζονα τῶν λοιπῶν, ἔχοντα πλείονα ἀριθμὸν πετάλων. Ἐκ τῶν ἀπογόνων τῆς βοδῆς ταύτης τῶν παραγομένων διὰ σπορᾶς τῶν σπερμάτων αὐτῆς δυνάμεθα νὰ ἐκλέξωμεν ἔτι τελειοτέρας μορφάς. Ἐὰν οὕτω ἐπὶ σειρὰν ὄλην γενεῶν μεταχειρίζομεθα πρὸς περαιτέρω σπορὰν τὰς τελειοτέρας μορφάς, θέλομεν κατορθῶσαι ἐν τέλει νὰ ἀναπτύξωμεν βοδὴν ὑπερέχουσαν ὅλων τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν ὠραιότητα τῶν ἀνθέων. Ἀποκτήσαντος δὲ τοῦ κηπουροῦ τοιοῦτο φυτὸν μετὰ πολυετείς κόπους, ὁ πολλαπλασιασμὸς αὐτοῦ ἀποβαίνει εὐκολὸς δι' ἀποτομῆς καὶ μεταφυτεύσεως κλάδων ἢ καὶ ἀπλῶν ὀφθαλμῶν, δι' ἰδιαζουσῶν τεχνικῶν μεθόδων ἐνοφθαλμιζομένων ἢ μοσχευομένων μετὰ τῶν κορμῶν τῶν ἀγρίων βοδῶν. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης, ἣν ὀνομάζομεν ἐξευγένισιν ἢ ἐμβολισμόν, τὸ ἐμβόλιον ἐκπύσσεται, ἀναπτύσσεται κλάδους καὶ φύλλα· τὰ πρῶτον ἔτος παράγει ὀλίγα ἄνηθα, κατὰ δὲ τὰ ἐπόμενα πολυαριθμότερα. Τὸ ἐμβόλιον παραλαμβάνει τὴν τροφήν αὐτοῦ διὰ τοῦ κορμοῦ τοῦ ἀγρίου εἶδους, οὗτινος φροτίζομεν ν' ἀποκόπτωμεν τοὺς λοιποὺς ἀγρίους κλάδους ἐπιμελῶς. Διὰ τῆς ἐξευγένισεως ταύτης δύναται ἰδιαζοῦσά τις μορφή βοδῶν, ἥτις ἀνεπτύχθη ἐν ἀνθοκομίῳ ἕνεκα ἰδιαζούσης ἐμφύτου προδιαθέσεως, νὰ πολλαπλασιασθῇ ταχύτατα, οὕτω δὲ μετὰ τινα ἔτη ἢ νῆα αὕτη μορφή εὐρίσκειται διαδεδομένη εἰς ὅλους τοὺς κήπους τῆς γῆς.

(Ἐπιτελεῖται συνέχεια.)

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.)

Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΘΕΙΟΣ ΚΑΙ ΑΝΕΨΙΟΣ

Διήγημα

Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε προηγ. φύλλον.

Ὁ κ. Ὄβραϊ ἔσεισεν ἠτύχως τὸν ὄμιον τοῦ κοιμημένου, ὅστις ὠρθῶθη πάραυτα ἐπὶ τῶν ποδῶν του. Πρῶτον ἔτριψε τοὺς ὀφθαλμούς, ὅταν δ' εἶδε τὰς χεῖρας του δεδεμένας, ἐμάντευσε τί συνέβη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὕπνου του καὶ ἐξέβαλεν ἤχηρὸν καγγασμὸν.

— Ὁραῖος ἀστεῖσμός, εἶπεν.

Ὁ Φραγκίσκος ἔλαβε τὸν ἱατρὸν κατ' ἰδίαν.

— Βλέπετε! λοιπόν, ὕστερον ἀπὸ πέντε λεπτά θὰ γείνη μανιώδης.

— Ἀφήσατε νὰ ἐνεργήσω ἐγώ. Εἰξέυρω τί πρέπει νὰ κάμω.

Ἐμειδίασε πρὸς τὸν πάσχοντα ὡς πρὸς παιδίον, τὸ ὁποῖον θέλει τις νὰ διασκεδάσῃ.

— Φίλε μου, τῷ εἶπεν, ἐξυπνᾶτε εὐκολα εἶδατε καλὰ ὄνειρα;

— Ἐγώ! δὲν ὄνειρεύθηκα. Γελῶ διότι βλέπω

ὅτι εἶμαι δεμένος· νομίζει τις ὅτι ἐγὼ εἶμαι τρελλός.

— Ἰδοῦ! εἶπεν ὁ Φραγκίσκος.

— Λάβετε τὴν κλωσύνην νὰ μὲ λύσετε, ἱατρέ· θὰ ἐξηγηθῶ καλλίτερα ὅταν θὰ εἶμαι ἐλεύθερος.

— Θὰ σᾶς λύσω, φίλε μου· ἀλλ' ὑπόσχασθε νὰ εἰσθε φρόνιμος;

— Ἀλλά, ἱατρέ, μήπως μὲ τὰ πωστά σας μὲ νομίζετε τρελλόν;

— Ὅχι, φίλε μου, ἀλλ' εἰσθε ἀσθενής. Θὰ σᾶς περιποιηθῶμεν καὶ θὰ σᾶς θεραπεύσωμεν. Ἰδοῦ! αἱ χεῖρές σας εἶνε ἐλεύθεραί, μὴ κάμετε κακὴν χρῆσιν αὐτῶν.

— Τί διάβολον θέλετε νὰ κάμω; Σᾶς ἔφερα τὸν ἀνεψιόν μου...

— Καλὰ! εἶπεν ὁ κ. Ὄβραϊ, θὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τούτου μετ' ὀλίγον. Σᾶς εὖρον νὰ κοιμᾶσθε· σᾶς συμβαίνει συχνὰ νὰ κοιμᾶσθε τὴν ἡμέραν;

— Ποτέ! αὐτὸ τὸ διαβολοβιβλίον...

— Ὄ! ὦ! εἶπεν ὁ συγγραφεὺς, τὸ πρᾶγμα εἶνε σοβαρόν. Λοιπόν, νομίζετε ὅτι ὁ ἀνεψιός σας εἶνε τρελλός;

— Διὰ δέσιμον, κύριε· δι' αὐτὸ ἠναγκάσθηκα νὰ δέσω τὰς χεῖράς του μὲ αὐτὸ τὸ σχοινίον.

— Ἀλλ' αἱ ἰδικαί σας χεῖρες ἦσαν δεμέναι. Δὲν ἐνθυμείσθε ὅτι ἐγὼ σᾶς τὰς ἔλυσα;

— Ἦμουν ἐγώ, ἦτον αὐτός. Ἀφήστέ με λοιπὸν νὰ σᾶς ἐξηγήσω ὄλην τὴν ὑπόθεσιν!

— Σιωπῆ, φίλε μου, ἐρεθίσθητε καὶ ἐγίνατε κατακκόκκινος. Δὲν θέλω νὰ κουράζωσθε. Περιορισθῆτε ν' ἀπαντᾶτε εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου. Λέγετε ὅτι ἀνεψιός σας εἶνε ἀσθενής;

— Τρελλός! τρελλός! τρελλός!

— Καὶ χαίρεσθε νὰ τὸν βλέπετε τρελλόν;

— Ἐγώ;

— Ἀπαντήσατέ μου εἰλικρινῶς. Δὲν θέλετε νὰ ἱατρευθῆ, δὲν ἔχει οὕτω;

— Διατί;

— Διὰ νὰ μείνη εἰς σᾶς ἡ περιουσία του. Θέλετε νὰ εἰσθε πλούσιος; Λυπεῖσθε διότι ἐργάσθητε πόσον καιρὸν χωρὶς νὰ πλουτίσετε; Νομίζετε ὅτι ἦλθεν ἡ σειρὰ σας;

Ὁ κ. Μορλώ δὲν ἀπήντα. Εἶχε τοὺς ὀφθαλμούς προσηλωμένους εἰς τὴν γῆν. Ἐσκέπτετο ἂν δὲν ἐβλεπε κακὸν ὄνειρον καὶ ἐζήτει νὰ μαντεύσῃ τί ὑπῆρχε πραγματικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ δεσιματός τῶν χειρῶν, ἐν τῇ ἀνακρίσει ταύτῃ, καὶ ἐν ταῖς ἐρωτήσεσι τοῦ ἀγνώστου τούτου, ὅστις ἀνεγίνωσκεν ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ ὡς ἐν ἀνοικτῷ βιβλίῳ.

— Ἀκούεις φωνάς; ἠρώτησεν ὁ κ. Ὄβραϊ.

Ὁ δυστυχῆς θεῖος ἠσθάνθη ὀρθουμένας τὰς τρίγας τῆς κεφαλῆς του. Ἐνεθυμήθη τὴν λυσσῶδη ἐκείνην φωνήν, ἥτις τῷ ὠμίλει εἰς τὸ οὖς, καὶ ἀπῆντα μηχανικῶς ἐνόησε.

— Ἀ! εἶνε τρελλός!

— Ἀλλ' ὄχι, δὲν εἶμαι τρελλός! ἀφήσατέ με νὰ φύγω! Ἐδῶ πραγματικῶς θὰ τρελλαθῶ! Ἐρωτήσατε ὅλους τοὺς φίλους μου καὶ θὰ σᾶς εἰποῦν ὅτι ἔχω ὄλον τὸ λογικόν μου. Ἐξετάσατε τὸν σφυγμὸν μου καὶ θὰ ἰδῆτε ὅτι δὲν ἔχω πυρετόν.

— Πτωχὲ θεῖε! εἶπεν ὁ Φραγκίσκος. Δὲν εἰξεύρεις ὅτι ἡ τρέλλα δὲν συνοδεύεται ἀπὸ πυρετόν.

— Κύριε, προσέθηκεν ὁ ἱατρός, ἂν ἠδυνάμεθα νὰ δίδωμεν πυρετόν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς μας, θὰ τοὺς ἱατρεύαμεν ὅλους.

Ὁ κ. Μορλώ ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ κλιντηρός. Ὁ ἀνεψιός αὐτοῦ ἐξηκολούθει διασκελίζων τὸ γραφεῖον τοῦ ἱατροῦ.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Φραγκίσκος, λυποῦμαι πολὺ διὰ τὸ δυστήχημα τοῦ θεῖου μου, ἀλλὰ δι' ἐμὲ εἶνε μεγάλη παρηγορία τὸ νὰ δύναμαι νὰ τὸν ἐμπιστευθῶ εἰς ἄνθρωπον ὁποῖος εἰσθε ὑμεῖς. Ἀνεγνώσα τὸ θαυμάσιον βιβλίον σας ἢ Ἀντιλεκτικὴ Μορομανία· εἶνε τὸ καλλίτερον εἰς τὸ εἶδος του ἀπὸ τῆς πραγματείας περὶ τῶν διαροητικῶν ῥοσημάτων τοῦ μεγάλου Ἐσκιρόλ. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐγευματίσα εἰς τὴν Σαλπετρίερην μὲ τοὺς ἐσωτερικοὺς ἱατροὺς. Ἐχω ἐκεῖ ἕνα συμμαθητὴν καὶ φίλον, τὸν ὁποῖον γνωρίζετε ἴσως, τὸν κ. Ραβέν.

— Ἦκουσα νὰ ὁμιλοῦν περὶ αὐτοῦ ὡς περὶ ἱατροῦ ὁ ὁποῖος ἔχει μέγα μέλλον.

— Ὅλοι οἱ κύριοι ἐκείνοι μὲ διεβεβαίωσαν ὅτι ὁ θεῖός μου μόνον ἀπὸ ὑμᾶς ἦτο δυνατὸν νὰ θεραπευθῇ. Εἰξέυρω ἄλλως ὅτι εἰσθε πατὴρ διὰ τοὺς ἀσθενεῖς σας καὶ νομίζω ὅτι σᾶς προσβάλλω ἂν σᾶς συστήσω τὸν κ. Μορλώ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διατροφὴν του, τὸ ζήτημα τοῦτο τὸ ἀφίνω καθ' ὁλοκληρίαν πρὸς ὑμᾶς.

Καὶ ἐξαγαγὼν τῶν θυλακίων αὐτοῦ χιλιόφρακον γραμμάτιον τὸ ἔθηκε ταχέως ἐπὶ τῆς ἐστίας, καὶ προσέθηκε·

— Θὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ μεταβῶ ἐδῶ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα. Κατὰ ποῖαν ὥραν ἐπιτρέπεται ἡ ἐπίσκεψις τῶν ἀσθενῶν;

— Ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς δευτέρας ὥρας. Τὸ κατ' ἐμὲ, εὐρίσκομαι πάντοτε εἰς τὸ φρενοκομεῖον. Χαίρετε, κύριε.

— Σταματήσατέ τον! ἀνέκραξεν ὁ θεῖος Μορλώ, μὴ τὸν ἀφήσετε νὰ φύγῃ. Αὐτὸς εἶνε τρελλός· θὰ σᾶς ἐξηγήσω τὴν τρέλλαν του.

— Ἦσυχάσατε, φίλτατέ μου θεῖε! εἶπεν ὁ Φραγκίσκος ἀποσυρόμενος. Σᾶς ἀφίνω εἰς χεῖρας τοῦ κ. Ὄβραϊ· θὰ σᾶς περιποιηθῇ καλὰ.

Ὁ κ. Μορλώ ἠθέλησε νὰ τρέξῃ κατόπιν τοῦ ἀνεψιοῦ του, ἀλλ' ὁ ἱατρός τὸν ἐκράτησε.

— Δυστυχία! ἀνέκραξεν ὁ δυστυχῆς θεῖος· δὲν θὰ εἰπῇ καμμίαν ἀνοησίαν! Ἄν ἠδύνατο τού-

λάχιστον νὰ μωρολογήσῃ ὀλίγον, θὰ ἐπέθεσθε ὅτι δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ τρελλός.

Ὁ Φραγκίσκος ἐκράτει ἤδη τὴν λαβίδα τῆς θύρας. Ἐπανῆλθεν ὡσεὶ εἶχε λησμονήσει τι, διηυθύνθη πρὸς τὸν ἱατρὸν καὶ τῷ εἶπε·

— Κύριε, δὲν ἦλθον ἐδῶ μόνον διὰ τὴν ἀσθενεῖαν τοῦ θεῖου μου.

— Ἀ! ἄ! ἐψιθύρισεν ὁ κ. Μορλώ, ἰδὼν διαλάμπουσαν ἀκτῖνα ἐλπίδος.

Ὁ νέος ἐξηκολούθησεν.

— Ἐχετε μίαν θυγατέρα.

— Τέλος! ἀνέκραξεν ὁ δυστυχῆς θεῖος. Εἰσθε μάρτυς τοῦ τί εἶπεν. «Ἐχετε μίαν θυγατέρα».

Ὁ ἱατρός ἀπήντησε πρὸς τὸν Φραγκίσκον. «—Ναί, κύριε, ἐξηγηθῆτε...»

— Ἐχετε μίαν θυγατέρα, τὴν δεσποινίδα Κλάραν Ὄβραϊ.

— Νάτος! νάτος! Σᾶς τὸ εἶπα.

— Ναί, κύριε, εἶπεν ὁ ἱατρός.

— Εὐρίσκετο πρὸ τριῶν μηνῶν εἰς τὰ λουτρά τοῦ Ἐμε μετὰ τῆς μητρός της.

— Εὖγε! εὖγε! ὠλόλυξεν ὁ κ. Μορλώ.

— Ναί, κύριε, ἀπήντησεν ὁ κ. Ὄβραϊ.

Ὁ κ. Μορλώ τρέξας παρὰ τῷ ἱατρῷ, τῷ εἶπεν·

— Δὲν εἰσθε ὁ ἱατρός· εἰσθε ἕνας ἀπὸ τοὺς τρελλοὺς τοῦ φρενοκομεῖου!

— Φίλε μου, εἶπεν ὁ ἱατρός, ἂν δὲν εἰσθε φρόνιμος, θὰ σᾶς κάμωμεν μίαν ψυχρολουσίαν.

Ὁ κ. Μορλώ ὠπισθοχώρησεν ἐντρομος. Ὁ ἀνεψιός του ἐξηκολούθησε.

— Κύριε, ἀγαπῶ τὴν θυγατέρα σας, ἐλπίζω ὅτι ἀνταγαπῶμαι, καὶ ἂν τὰ αἰσθήματά της δὲν μετεβλήθησαν ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ζητήσω τὴν χεῖρά της.

Ὁ ἱατρός ἀπήντησεν·

— Ἐχω λοιπὸν τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῶ πρὸς τὸν κ. Φραγκίσκον Ὡμαῖ;

— Πρὸς τὸν ἴδιον, κύριε, καὶ ἔσπεπεν ἐξ ἀρχῆς νὰ σᾶς εἰπῶ τὸ ὄνομά μου.

— Κύριε, ἐπιτρέψετε μοι νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι πολὺ ἐβραδύνατε.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὴν προσοχὴν τοῦ ἱατροῦ ἐπεῖλκυσεν ὁ κ. Μορλώ, ὅστις ἐπέτριβε λυσσῶδῶς τὰς χεῖρας.

— Τί ἔχετε, φίλε μου; τὸν ἠρώτησε μὲ τὴν γλυκεῖαν καὶ πατρικὴν αὐτοῦ φωνήν.

— Τίποτε, τίποτε· τρίβω τὰς χεῖράς μου.

— Καὶ διατί;

— Ἐχω κάτι, τὸ ὁποῖον μὲ ἐνοχλεῖ.

— Δεῖξάτέ το· δὲν βλέπω τίποτε.

— Δὲν βλέπετε! ἐδῶ, ἐδῶ, ἀνάμεσα εἰς τὰ δάκτυλα. Ἐγὼ τὸ βλέπω καλὰ!

— Τί βλέπετε!

— Τὴν περιουσίαν τοῦ ἀνεψιοῦ μου. Ἀφαίρεσατέ την, ἱατρέ! Εἶμαι τίμιος ἄνθρωπος, ἀπὸ κανένα δὲν θέλω νὰ λάβω τίποτα.

Ἐνῷ ὁ ἰατρός ἤκουε μετὰ προσοχῆς τὸν πρῶτον παραλογισμόν τοῦ κ. Μορλώ, ὁ Φραγκίσκος ὠχρία, ἠσθάνετο ψυχός, οἱ δ' ὀδόντες του συνεκρούοντο ἰσχυρῶς. Ὁ κ. Ὠβραὶ στραφεὶς πρὸς αὐτὸν τὸν ἠρώτησε τί ἠσθάνετο.

— Τίποτε, ἀπεκρίθη ἔρχεται, τὴν ἀκούω· εἶνε ἡ χαρά... ἀλλὰ μὲ καταβάλλει. Ἡ εὐτυχία πίπτει ἐπ' ἐμοῦ ὡς χιὼν. Ὁ χειμὼν θὰ εἶνε δριμύς διὰ τοὺς ἐραστάς. Ἰατρέ, παρατηρήσατε τί ἔχω εἰς τὴν κεφαλὴν.

Ὁ κ. Μορλώ ἔστρεψε πρὸς αὐτὸν κρᾶζών·

— Φθάνει! μὴν παραλογίζεσαι πλέον! Δὲν θέλω πλέον νὰ ἦσαι τρελλός. Θαροεῖ τις ὅτι ἐγὼ σοῦ ἔκλεψα τὸ λογικόν σου. Εἶμαι τίμιος, ἰατρέ, ἰδῆτε τὰς χεῖράς μου, ἐξετάσατε τὰ θυλάκιά μου. Στείλατέ εἰς τὴν οἰκίαν μου ὁδὸς Σαρὸν, προάστειον Ἁγίου Ἀντωνίου, ἀνοίξατε ἕλα τὰ συρτῆρά μου· θὰ ἰδῆτε ὅτι τίποτε δὲν ἔχω ἀπὸ κανένα.

Ὁ ἰατρός περιῆλθεν εἰς μεγάλην ἀμυχανίαν μετὰ τῶν δύο ἀσθενῶν ὅταν ἠνοιχθῆ ἡ θύρα καὶ ἡ Κλάρα εἰσῆλθε ν' ἀναγγεῖλη πρὸς τὸν πατέρα της ὅτι τὸ πρόγευμα ἦτο ἕτοιμον.

Ὁ Φραγκίσκος ἠγέρθη ὡσεὶ ὤθησεν αὐτὸν ἐλατήριο, ἀλλὰ μόνῃ ἡ θέλησίς του ἐσπυσε πρὸς συνάντησιν τῆς δεσποινίδος Ὠβραὶ. Τὸ σῶμά του κατέπεσε βαρὺ ἐπὶ τοῦ κλινητῆρος. Μόλις δὲ ἠδυνήθη νὰ ψελλίσῃ τὰς λέξεις·

— Κλάρα! εἶμαι ἐγὼ. Σὺς ἀγαπῶ. Θέλετε;...

Ἐστρεψε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου του, τὸ ὠχρὸν πρόσωπόν του ἐγένετο κατακόκκινον, καὶ ἠσθάνετο ἄνωθεν τῶν ὀφθαλμῶν σφοδρὰν σύνθλιψιν. Ἡ Κλάρα ἐντρομος ἔλαβε τὰς δύο χεῖράς του, ὁ δ' ἰατρός ἀναγνωρίσας πάντα τὰ συμπτώματα κακοήθους πυρετοῦ, εἶπεν·

— Κρῖμα νὰ μὴ προσβάλλῃ αὐτὸς ὁ πυρετὸς τὸν θεῖόν του· θὰ τὸν ἐθεράπει.

Μετέφερον πάραυτα τὸν ἀσθενῆ εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Κλάρας, ἐνῷ δ' ἐπεριποιούντο αὐτὸν, ὁ θεῖος, ἠρεθισμένος συνεταράσσετο ἐν τῷ δωματίῳ, ἐσταμάτα τὸν ἰατρόν, ἠσπάζετο τὸν ἀσθενῆ, ἐλάμβανε τὴν χεῖρα τῆς κυρίας Ὠβραὶ καὶ ἐκραύαζε.

— Σιώστέ τον γρήγορα, γρήγορα· θ' ἀντισταθῶ εἰς τὸν θάνατόν του εἶνε δικαίωμά μου· εἶμαι θεῖός του καὶ κηδεμών του! Ἄν δὲν τὸν ἰατρεύσητε, θὰ εἰπὼν ὅτι ἐγὼ τὸν ἐσκότωσα. Νὰ ἦσθε μάρτυρες ὅτι δὲν ζῆτῶ τὴν κληρονομίαν του. Δίδω ὅλην τὴν περιουσίαν του εἰς τοὺς πτωχοὺς. Σὺς παρακαλῶ, ἕνα ποτῆρι νερὸ διὰ νὰ πλύνω τὰ χεῖρά μου!

Τὸν μετέφερον εἰς τὸ φρενοκομεῖον, ἀλλὰ τοσοῦτον ἐταράσσετο, ὥστε ἠναγκάσθησαν νὰ τῷ φορέσωσι τὸ ὑποκάμισον τῶν μανιαδῶν.

Ἡ κυρία Ὠβραὶ καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἐπεριποιούντο νυκθήμερον τὸν Φραγκίσκου οὐχὶ ὡς ξένον ἀλλ' ὡς γαμβρὸν καὶ σύζυγον, δὲν ἠδύναντο δὲ νὰ ἐνοήσωσιν οὔτε τὴν μακρὰν αὐτοῦ σιωπὴν,

οὔτε τὴν ἀπότομον ἐπανάθεόν του, οὔτε τοὺς λόγους, δι' οὓς ἤλθεν εἰς τὸ φρενοκομεῖον. Ἄν ἠγάπα τὴν Κλάραν, διατί περιέμεινεν ἐπὶ τρεῖς μῆνας; Διὰ νὰ παρουσιασθῆ δὲ παρ' αὐταῖς εἶχεν ἀνάγκη τῆς ἀσθενείας τοῦ θεῖου του; Ἄν δὲ πάλιν ἐλησμονῆσε τὸ ἔρωτά του, διατί νὰ μὴν ἀδηγήσῃ τὸν θεῖόν του ἀλλαχοῦ; Μήτοι ἡ παρουσία τῆς Κλάρας ἀνεξωπύρρησε τὸ ἀποσθεσθὲν πάθος του; Ἄλλ' οὐχί, διότι τὴν ἐζήτησεν εἰς γάμον πρὶν ἢ ἰδῆ αὐτήν.

Εἰς ἀπάσας τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ἀπήλπισεν ὁ Φραγκίσκος ἐν τῷ παραλήρηι αὐτοῦ. Τότε ἐπληροφόρηθη ὅτι εἶχεν ἀπολέσει τὸ λογικόν, καὶ ὅτι ὑπῆρξεν ἄλλως αἰτίος τῆς ἀσθενείας τοῦ θεῖου του. Ἡ δεσποινὶς Κλάρα ἤρξατο αἰσθανομένη νέους φόβους. Ὁ Φραγκίσκος ἦτο τρελλός. Ἡ τρομερὰ αὐτῆ κρίσις θὰ τὸν ἐθεράπει; Καὶ ἂν ἐθεράπειτο, δὲν ὑπῆρχε φόβος ὑποτροπιάσεως; Ὁ κ. Ὠβραὶ θὰ συγκρατεῖτο νὰ δώσῃ τὴν θυγατέρα του πρὸς τρελλόν; Ἄ τὸ κατ' ἐμὲ, ἐσκέπτετο ἡ Κλάρα μελαγχολικῶς μειδιώσα, τίποτε δὲν φοβόμην καὶ θὰ ἐρρίψοινδύναμα. Ἐγὼ ἐπροξένησα τὰ δεινὰ του· δὲν χρωστώ νὰ τὸν παρηγορήσω; Καὶ τέλος, ἡ τρέλλα του περιορίζετο εἰς τὸ νὰ ζῆτῆ τὴν χεῖρά μου, τίποτε δὲ δὲν θὰ ἔχη πλέον νὰ ζήτησῃ ὅταν γείνω σύζυγός του. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν φόβος. Ὁ δυστυχὴς ἐπάσχευ ἀπὸ ὑπερβολικῶν ἐρωτῶν θεράπευσέ τον, ἀγαπητέ μου μπαμπᾶ, ἀλλ' ὄχι ὅλως διόλου. Ἄς μείνῃ ἀρεστὰ τρελλός διὰ νὰ μὲ ἀγαπᾷ πάντοτε καθὼς τὸν ἀγαπῶ ἡ

— Ὅχι ἰδοῦμεν, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός. Ἄς περάσῃ ὁ πυρετός. Ἄν ἐντρέπεται καὶ λυπῆται διότι ἦτο τρελλός, ἂν εἶνε λυπημένος καὶ μελαγχολικός μετὰ τὴν θεραπείαν του, τότε δι' οὐδὲν ἐγγουοῦμαι. Ἄν ὅμως ἐνθυμῆται τὴν ἀσθενείαν του καὶ δὲν ἐντρέπεται, ἂν ὁμιλῇ δι' αὐτὴν μὲ ἐγκυρτέρησιν καὶ ἰδῆ χωρὶς ἀποστροφῆν ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὸν περιποιούνται, δὲν φοβόμην τὴν ὑποτροπιάσιν του.

— Ἀλλὰ διατί, μπαμπᾶ μου, θὰ ἐντρέπετο διότι ἠγάπησε καθ' ὑπερβολὴν; Αὐτὴ εἶνε εὐγενῆς καὶ γενναία τρέλλα, ἡ ὑποία ποτὲ δὲν προσβάλλει τὰς μικρὰς ψυχὰς. Καὶ πῶς θὰ ἐπανίδῃ μὲ ἀποστροφῆν ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὸν ἐνοσῆλευσαν;... Εἶμεθα ἡμεῖς!

Μετὰ ἐξαήμερον παράληρον ἰσχυρὰ ἐφίδρωσις ἐδίωξε τὸν πυρετὸν καὶ ἤρξατο ἡ ἀναρρώσις τοῦ ἀσθενούς. Ὅταν εἶδεν ὅτι εὕρισκετο ἐντὸς ἀγνωστοῦ δωματίου, μετὰ τῆς κυρίας καὶ τῆς δεσποινίδος Ὠβραὶ, ἐνόμισεν ὅτι εὕρισκετο εἰσέτι ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τοῦ Ἐμς, εἶτα δ' ἀνεμνήσθη ἀλλ' ἀμυδρῶς. Ὁ ἰατρός ἐπῆλθε πρὸς βοήθειάν του, ὁ δὲ Φραγκίσκος ἤρξατο ἀκούων τὴν ζῶν του ὡς μυθιστόρημα, εἰς ὃ οὐδὲν ἐλάμβανε μέρος ἢ το ἄλλος ἄνθρωπος, ἄνθρωπος ὅλως νέος καὶ ἐζήρητο τοῦ πυρετοῦ ὡς ἐκ τάφου. Μικρὸν κατὰ

μικρὸν τὰ κενὰ τοῦ μνημονικοῦ αὐτοῦ ἐπληρώθησαν καὶ ἀνεμνήσθη τὸ παρελθόν. Τῆ 25 δεκεμβρίου ὁ Φραγκίσκος καθήμενος ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ διηγήθη ἄνευ διακοπῆς, ταρχῆς καὶ αἰσχύνης καὶ μετὰ ἡσύχου χαρῆς τὴν ἱστορίαν τῶν παρελθόντων τριῶν μηνῶν, ἡ δὲ Κλάρα καὶ ἡ κυρία Ὠβραὶ ἐκλαίον ἀκούουσαι αὐτόν. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀρηγήσεως αὐτοῦ προσέθηκε.

— Σήμερον, 25 δεκεμβρίου, κατὰ τὴν 3 ὥραν μ. μ. λέγω πρὸς τὸν ἐξαιρετὸν ἰατρόν μου κ. Ὠβραὶ, τοῦ ὁποῦ οὐδέποτε θὰ λησμονήσω πλέον τὴν ὁδὸν καὶ τὸν ἀριθμὸν· «Κυρίες, ἔχετε μίαν θυγατέρα, τὴν δεσποινίδα Κλάραν Ὠβραὶ τὴν εἶδον κατὰ τὸ θέρος τοῦτο εἰς τὰ λουτρά τοῦ Ἐμς μετὰ τῆς μητρός της καὶ τὴν ἀγαπῶ μοι ἀπέδειξε καὶ αὐτὴ ὅτι μὲ ἀγαπᾷ, καὶ ἂν δὲν φοβῆσθε ν' ἀσθενήσω καὶ πάλιν, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ζητήσω τὴν χεῖρά της».

Ὁ ἰατρός ἐποίησε μικρὸν νεῦμα διὰ τῆς κεφαλῆς, ἡ δὲ Κλάρα, περιπτυχθεῖσα τὸν τράχηλον τοῦ ἀσθενούς, ἠσπάζθη αὐτόν ἐπὶ τοῦ μετώπου.

Δὲν ἐπεθύμουν ἄλλην ἀπάντησιν ὅταν θὰ κάμω τοιαύτην αἴτησιν.

Αὐθήμερον ὁ κ. Μορλώ γαληνιώτερος καὶ ἄνευ τοῦ χιτωνοῦ τῶν μανιαδῶν ἠγέρθη τὴν ὀγδόην τῆς πρωίας, ἐξελθὼν δὲ τῆς κλίνης ἔλαβε τὰς παντούφλας του, ἐστρεψεν, ἐπανεστρεψε καὶ ἐζήτησεν αὐτὰς ἐπιμελῶς, καὶ τὰς ἐνεχείρισε πρὸς τὸν νοσοκόμον ἰκετεύσας αὐτόν νὰ ἰδῆ ἂν περιείχον εἰσὸδημα τριάκοντα χιλιάδων φράγκων. Τότε μόνον ἀπεράσισε νὰ φορῆσῃ αὐτάς. Ἐκτενίζετο δ' ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν ἐπαναλαμβάνων· «Δὲν θέλω νὰ εἰπὼν ὅτι ἡ περιουσία τοῦ ἀνεψιῦ μου ἐπέρασεν εἰς τὴν κεφαλὴν μου». Ἐτινάξεν ἕκαστον τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ ἐκ τοῦ παραθύρου ἀφ' οὗ ἐζήτησε καὶ τὴν ἐλαχίστην αὐτῶν πτυχὴν, ἐνδυθεὶς δ' ἐζήτησε κιμωλίαν καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ δωματίου του

Μὴν ἐπεθυμήσης τὴν περιουσίαν τοῦ ἄλλου.

Εἶτα ἤρξατο ἐπιτρέβων τὰς χεῖρας μετ' ἀπειτοῦ ζωνρότητος, ὅπως πεισθῆ ὅτι ἡ περιουσία τοῦ Φραγκίσκου δὲν εἶχε κολλήσει εἰς αὐτάς. Ἐξέσε τοὺς δακτύλους διὰ τοῦ μολυβδοκοινδύλου αὐτοῦ ἀριθμῶν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ δεκάτου, καὶ ἐζήτησεν ἐπιμόνως νὰ ἐρευνησῶσιν αὐτόν. Ὁ ἰατρός ἐπληροφόρησεν αὐτόν ὅτι ὁ Φραγκίσκος ἐθεράπευθη, ὁ δὲ δυστυχὴς ἠρώτησεν ἂν τὰ χρήματα εὕρησεν. «Ἀπὸ ὃ ἀνεψιῶς μου θὰ φύγῃ ἀπὸ ἐδῶ, ἔλεγε, χρειάζεται τὰ χρήματά του· ποῦ εἶνε; Ἐγὼ δὲν τὰ ἔχω. Ἐκτὸς ἂν εὕρισκοντα εἰς τὴν κλίνην μου!» Καὶ ἀνέτρεψε τὴν κλίνην του μετὰ τοσαύτης ταχυτήτος, ὥστε δὲν ἐπρόσθησαν νὰ τὸν ἐμποδίσωσιν. Ὁ ἰατρός ἐζήτησε θλίψας τὴν χεῖρά του, ἦν ἐπέτριψεν ἐπιμελῶς. Τῷ ἐκόμισεν τὸ πρόγευμά του

καὶ ἤρξατο ἐρευνῶν τὸ χειρόμακτρόν του, τὸ ποτήριόν του, τὸ μαχαίριόν του, τὴν παροψίδα του, ἐπαναλαμβάνων ὅτι δὲν ἤθελε νὰ φάγῃ τὴν περιουσίαν τοῦ ἀνεψιῦ του. Μετὰ τὸ γεῦμα ἐνεψε τὰς χεῖρας αὐτοῦ μὲ ἀφθονον ὕδωρ λέγων· «Ἡ περιουσία εἶνε ἀπὸ ἀσῆμι· ἂν ἐμείνεν ἀσῆμι εἰς τὰς χεῖράς μου!»

Ὁ κ. Ὠβραὶ δὲν ἀπελπίζεται νὰ τὸν θεράπειωσιν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καιρός. Οἱ ἰατροὶ θεράπειουσι τὴν τρέλλαν ἰδίως κατὰ τὸ θέρος καὶ τὴν ἀνοιξίν.

Ed. About.

Ἡ ὕγιεινὴ τῆς ΚΑΛΛΟΝΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ Paolo Mantegazza]

Συνέχεια· ἴδε σελίδα 190.

Ὅταν ὅλη ἡ ὕγιεινὴ καὶ ὅλη ἡ ἰατρικὴ, ὅταν κομμωταὶ καὶ τέταρτοι σελίδες, μύρα, βάμματα, ψῆκτρα καὶ πλύσεις εἰργάσθησαν ματαιῶς πρὸς ἀναδάσωσιν τοῦ στενοῦ ἐδάφους τοῦ κρανίου σας, τότε δὲν ἔχετε πλέον ἄλλην ἐκλογὴν παρὰ μετὰ τῶν δύο τούτων τῆς ὑπομονῆς ἢ τῆς φενάκης.

Ὅπως ἡ ὑπομονὴ μὴ βλάβῃ τὴν ὑγείαν, δεόν νὰ πλύνηται συχνὰ ἡ ἀπογυμνωμένη κεφαλὴ μὲ ψυχρὸν ὕδωρ καὶ νὰ ἀπομάσσεται ἰσχυρῶς, ὅπως κατασταθῆ ἡ χώρα αὐτῆ τοῦ δερματος ὀλιγώτερον εὐαίσθητος εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας. Γενικὴ ὑδροθεραπεία εἶνε ἄλλως λίαν χρήσιμος εἰς τὸν ἀπολέσαντα τὴν κόμην καὶ μὴ θέλοντα νὰ φέρῃ πρόσθετον τοιαύτην.

Ἡ φενάκη ἐνενηκονταεπιπλάσι φορὰς ἐπὶ τοῖς ἑκατόν δὲν φέρεται χάριν τῆς ὕγιεινῆς τῆς κεφαλῆς, ἀλλὰ χάριν ματαιότητος. Πᾶς ἄνθρωπος φέρων αὐτὴν κατέχεται ὑπὸ τῆς ματαιίας πλάνης, ὅτι θέλει αὐτὴ ἐκληθῆ παρ' ἀπάντων ὡς ἀληθῆς καὶ φυσικὴ καὶ ὠραιοτάτη κόμη. Ὅμως δι' αὐτὴν τὴν μίαν μόνην περίπτωσιν ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, κατ' ἐπιείκειαν δὲν καταδικάζομεν τὴν φενάκην νὰ προσηλωθῆ ἀτιμωτικῶς ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος μετὰ τῶν ἄλλων ἀηδῶν ψευδολογιῶν τῶν τριχῶν, τὰς ὁποίας θὰ διέλθωμεν παρακατιόντες.

Αἱ φενάκαι εἶνε ἀρχαῖαι ὅσον ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ματαιότης του, καὶ φαίνονται εἰς τινα ἀρχαῖοτάτα ἀγάλματα τῆς Ἰσίδος. Ὁ Σουετῶνιος, ὁ Ἡρωδιανός, ὁ Ὀβίδιος, ὁ Ἰουβενάλης, ὁμιλοῦσι περὶ τῶν προσθέτων κομμῶν τοῦ Ὀθωνος, τοῦ Δομιτιανοῦ, τοῦ Καρακαλλᾶ, τῆς Μεσσαλίνης, ἧτις ὅμως (ῥηθῆτω ἐν παρενθέσει) ἐκρυπτε τὰς μελάνες τῆς κεφαλῆς της τριχὰς ὑπὸ φενάκην χρώματος ὑποξάνου, ὡς λέγει ὁ Ἰουβενάλης.

Nigrum flavo crinem abscondente galero.

«Τὴν μέλιξιν κόμην κλυπτοῦσα ὑπὸ ξανθὴν φενάκην.»

Καὶ ὁ ποιητὴς Φλάβιος Ἀρριανὸς διηγεῖται ἐν τοῖς ἀνεκδότοις αὐτοῦ περὶ τινος ῥωμαίου ἱππότη, τοῦ ὁποῖου τὴν φενάκην ὁ ἀνεμὸς ἀφῆραπεν ἐν μέσῳ πανηγύρεως.

Hujus ab adverso Boreae spiramine perflant,
Ridiculum populo conspiciente caput;
Nam mox dejecto nituit frons nuda galero.

« Πνέοντος τοῦ Βορρᾶ ἐναντίου, καθίσταται » γελῶσις ἐνώπιον τοῦ θεωμένου πλήθους· διότι » ἀποβαλλομένης τῆς φενάκης, αἴφνης φαίνεται » τὸ γυμνὸν μέτωπόν του. »

Αἱ ξυνηαὶ κόραι τῆς Γερμανίας ἔστειλλον τὰς κόμας των εἰς τὰς Ῥωμαίας, ὡς ψάλλει ὁ Ὀβιδίος:

At tibi captivos mittet Germania crines.

« Ἄλλ' ἡ Γερμανία σοὶ πέμψει κόμας αἰχμα- » λώτους. »

Καὶ ὁ Μαρτυαλῆς ψιθυρίζει πρὸς τὴν Λεσβίαν:

Arcetia de gente comam tibi, Lesbia, misi.

« Ἐκ τῶν ἀρκτώων ἐθνῶν σοὶ ἐπέμψα, ὦ Λε- » σβία, κόμην. »

Μάτην ὁ Τερτυλλιανὸς ἀνακράζει:

« Ἐρυθρίατε τοῦλάχιστον θέτοντες ἐπὶ λερα- » λῆς ἐξαγιασθείσης ὑπὸ τοῦ βαπτίσματος τὰ » ῥάκη ἀθλίου τινὸς θανάτου ἐν ὄργιοις ἢ κηκούρ- » γου τινὸς θανάτου ἐπὶ τοῦ ἱκρίωματος. »

Μάτην ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 692 συ- νελθούσα Σύνοδος ἀπηγόρευσε τὴν χρῆσιν τῶν προσθέτων κομῶν.

Μάτην εἰς πλησιέστερους χρόνους ὁ Γουλιέλ- μος Coquillard γελοιογραφεῖ τὴν φενάκην:

« Ὅταν αἱ κόμαι αὐτῶν εἴνε πολὺ μικραῖ, » τότε φέρουσι φενάκην παρεσκευασμένην ἐκ τῆς » οὐρᾶς ἵππου. »

Μάτην ὁ Ἀββάτης Thiers (Histoire des Perruques, κτλ.) ἤγειρε σκληρὸν πόλεμον κατὰ τῶν προσθέτων κομῶν, διότι ἱσρεῖς καὶ μὴ ἐξη- κολουήσαν φέροντες τοιαύτας, καὶ ὑπῆρξεν ἐπο- χή, ὡς πάντες γνωρίζουσι, καθ' ἣν καὶ αὐτοὶ οἱ κάτοχοι τῶν ὠραιωτάτων κομῶν, ἀπέκοπτον αὐτὰς ὅπως ἀντ' αὐτῶν θέτωσι προσθέτους. Ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ καιροὶ οἱ ἄξιοι τῆς οὐρᾶς, τοῦ ταπεινωτικῆς τούτου προσαρτήματος, τὸ ὁποῖον ἡ φύσις ἠρνήθη εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τὴν ἐξευγε- νίστη αὐτόν, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος προσέθεσεν εἰς ἑαυτὸν πρὸς καταβιβασμὸν του.

Ἡ ὑγιεινὴ τῆς φενάκης περιορίζεται εἰς τὰς ἐξῆς λέξεις· μὴ φέρετε αὐτὴν εἰ μὴ εἰς τὴν ἐσχάτην ἀνάγκην, ὅταν δηλαδὴ αἱ συνηαὶ πλύσεις διὰ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος καὶ ἡ ὑδροθερα- πεία δὲν σᾶς ἀπῆλλαξαν τῆς κεφαλαλγίας, τῶν συχνῶν κατάρρων, τῶν ὀδονταλγιῶν καὶ ἄλλων παθήσεων, ἀναφανειῶν μετὰ τὴν πτώσιν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς.

Ὅμως σᾶς ὑμολογῶ, ὅτι μικρὰν ἔχω ἐλπίδα

ὅτι φενακοφόρος τις ἀναγινώσκων τὸ ἀλμυρὸν μου, θὰ ρίψῃ τὴν φενάκην ἀπὸ τοῦ παράθυρον καὶ θὰ τρέξῃ νὰ λάβῃ τὴν ὑδρίαν μετὰ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ.

Conciosiacosachè color cui giova
Sosterranno l'error, finchè avran fiato.

« Ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς πλάνης ὠφελούμενοι ὑπο- » στηρίζουσι μέχρις ἐσχάτων αὐτήν. » (Δάντης).
Ἄλλ' ἔχω τὴν συνείδησίν μου ἡσυχον,

Perchè quanto vi dissi lo provai
Contro v'è poco a dir, ma poco assai

« Διότι ὅσα εἶπον ὑμῖν ἀπέδειξα· ὀλίγα δέ, » πολὺ ὀλίγα, δύνανται νὰ ῥηθῶσιν ὑπὲρ τῆς ἀντι- » θέτου γνώμης. » (Δάντης).

Ἡ γενειάς, στόλισμα ἐπίφθονον τοῦ ἰσχυροῦ φύλου ὑπερυψούμενον ὑπὸ τῆς σαρκικῆς προαιμίας, *homine de raga barba, homine de raga proe* (ἄνθρωπος μὲ ὀλίγα γενεῖα, ἄνθρωπος μὲ ὀλίγη ἀνδρεία), προσκίπτει τὸ πλουσιώτατον εἰς νεῦρα πρόσωπον ἀπὸ τῶν αἰφνιδίων μεταβολῶν τῆς θερμοκρασίας καὶ ἐμποδίζει τὴν εἰσαγωγὴν τῆς κίνεως ἐντὸς τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. Εἶνε λοιπὸν χρησιμώτατον δι' ὅλους νὰ περικόπτωσιν αὐτήν, ἀλλ' ὄχι νὰ τὴν ξυρίζωσιν. Ἄλλως τε ἡ διατήρησις αὐτῆς εἶνε ἀναγκαῖα εἰς τοὺς ἐργά- τας τοὺς ζῶντας ἐν μέσῳ τῆς κίνεως καὶ εἰς τοὺς ταξειδεύοντας εἰς τόπους ἀμμώδεις ἢ ὅπου ἐπικρατεῖ ὁ κονιορτός.

Εἶνε ἀποδεδειγμένον, ὅτι οἱ φέροντες τὸν μύ- στακα εἶνε ὀλιγώτερον ἐπιρρεπεῖς εἰς τοὺς πόνους καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν ὀδόντων. Ὁ Chadwick ἐσημείωσε περίπτωσιν ψυχρᾶνσεως προκυ- ψάσης ἐκ τοῦ ξυρίσματος τοῦ μύστακος. Ὁ Wil- son εἶδε σοβαρὰν περίπτωσιν κυνάγχης προκυ- ψάσης ἐκ τοῦ ξυρίσματος τῆς γενειάδος.

Ὁ Chadwick προσθέτει, ὅτι οἱ σκαπανεῖς καὶ οἱ ὑπονομῆς τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, οἵτινες ἔχουσι ὠραίας καὶ θαυμάσιες γενειάδας, δὲν προσ- βάλλονται ὑπὸ βρογχικῶν παθήσεων, καὶ ὅτι διάφορα πρόσωπα ὑποκείμενα εἰς ψυχρᾶνσεις καὶ πόνους τοῦ λαιμοῦ ἀπῆλλαξαν τῶν παθήσεων τούτων, ἀφ' ὅτου ἀφῆκαν τὰς τρίχας ν' αὐξάνωσιν ὑπὸ τὸν πώγωνα.

Ἡ γενειὰς αὐξάνει κατὰ μίαν γραμμὴν καθ' ἑκάστην ἐβδομάδα, καὶ κατὰ τέσσαρας δακτύ- λους ἐτησίως. Διὸ ἄνθρωπος ἡθέλην ἀρχίσει ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους νὰ ξυρίξῃ τὴν γενειάδα καὶ ὅστις ἡθέλην ἐξαλουθῆσιν τοῦτο μέχρι τοῦ ἐβδομηκοστοῦ ἔτους, ἡθέλην ἀποκόψει διὰ τοῦ ξυραφίου ἐνδεκα πόδας γενείου.

Ἡ γενειὰς, ἣτις εἶνε τὸ ἐνδοξὸν κόσμημα τοῦ ἀνδρικοῦ προσώπου, δύναται νὰ καταστήσῃ δυσ-

τυχὲς ἐν πλάσμα γυναικείου. Αἱ Τούρκισσαι, αἰτινες μισοῦσι τὰς τρίχας ἀπανταχοῦ, ἐπιθέτου- σιν ὅπως προκαλέσωσι τὴν πτώσιν τῶν ὕλην τινὰ ἣν ἀποκαλοῦσι *ροῦσμα*, συγχειμένην ἐξ ἴσων μερῶν ἀσβέστου καὶ θείουχου ἀρσενικοῦ. Ἄλλ' ἀνάγκη ἡ ὕλη αὕτη νὰ μείνῃ ὀλίγον χρόνον ἐπὶ τόπου καὶ νὰ ἐπιτηρηθῆται μετὰ μεγίστης περι- σιφείως ἢ ἐπενέργεια αὐτῆς. Ἐγνωρίσα πρὸ μικροῦ ὠραιωτάτην νεάνιδα, ἣτις παρεφρόνησεν ὑπὸ λύπης, διότι εἶδεν αὐξάνον ἐπὶ τῶν ῥοδίνων χειλῶν τῆς ὠραίου ζεύγους μυστακῶν. Τολμηρὸς τις ἱατρός ἠθέλησε νὰ ἀπαλλάξῃ αὐτὴν συγ- χρόνως ἀπὸ τὴν παραφροσύνην καὶ ἀπὸ τοὺς μυστακας, καὶ ἐπέθεσε τὸ *ροῦσμα*, ἀλλ' ἀφῆκεν αὐτὸ παρὰ πολὺν καιρὸν. Ἡ νέα δὲν ἀπῆλλάγη μὲν τῆς παραφροσύνης, ἀλλ' ἀντὶ τῶν τριχῶν ἀπέμειναν αὐτῇ παραμορφωτικαὶ οὐλαί.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν φώτων καὶ ἐν πλήρει δεκάτῳ ἐνάτῳ αἰῶνι, τινὲς προσέχουσι ὅπως μὴ ἀπο- κόπτωσι τὴν κόμην ἢ τὸ γενεῖον ὅταν ἡ σελήνη φθίνη καὶ κανονίζουσι κατὰ τὸ σεληνόδρομιον τὰς τρίχας καὶ τὰς κόμας των. Τοὺς καταγγέλλω εἰς τὰς σελίδας ταύτας ὡς ἀνθρώπους δεισιδαί- μονας, οἵτινες πρέπει νὰ πιστεύωσι βεβαίως εἰς τὴν μαγείαν καὶ εἰς τὸν μανδραγόραν· ὡς ἀν- θρώπους ἀμαθεστάτους, οἵτινες πρέπει νὰ τεθῶσιν ἀντιστρόφως ἐπὶ ὄνου, νὰ ὀδηγηθῶσιν ἀπὸ ὄδου εἰς ὄδον, μετὰ μεγάλης συνοδείας σαρώθρων, σφυ- ρικτρῶν, ῥοπαλῶν, πυραγρῶν, καὶ ἄλλων ὀργά- νων ἐντίμων καὶ πολυκροτῶν.

Οἱ ὄνυχες ἀνήκουσι εἰς τὸ δῆμα καὶ ἀποτε- λοῦσι μέρος τοῦ βασιλείου τῆς καλλονῆς. Πῶς δύναται νὰ ἦνε ὠραία χεὶρ τις μετὰ δυσμόρφους ὄνυχας;

Οἱ ὄνυχες προσκίπτουσι τὰ ἄκρα τῶν δακτύ- λων, εἰς τοὺς ὁποῖους δίδουσι στερεότητα, ὅπως πιζῶσι καὶ ἐγγίζωσιν. Εἰς τὴν χεῖρα αὐξάνουσι ἐν χιλιοστὸν τοῦ μέτρου καθ' ἐβδομάδα. Εἰς τοὺς πόδας αὐξάνουσι τὸ αὐτὸ μῆκος ἐντὸς τεσσάρων ἐβδομάδων.

Ἡ περιποίηση τῶν ὄνυχων στενῶς περιορίζεται εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ μαχαίριδιου καὶ τῆς ψαλ- λίδος ἐνεργούντων ἐπὶ τοῦ ἐλευθέρου αὐτῶν χεῖλους, καὶ τοῦ ἐλεφαντίνου πιάστρου τοῦ σκοποῦντος νὰ προλάβῃ ὅπως ἡ ἐπιδερμὶς προσκολληθῆται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὄνυχος καὶ παρεκτείνεται ἐπ' αὐτῆς. Ἡ περιφέρεια τῆς ἐπιδερμίδος ταύτης δὲν πρέπει ποτε νὰ κόπτεται, οὔτε πρέπει νὰ ἀποξέηται ἢ νὰ βινίζεται ἢ ἐπιφάνεια τοῦ ὄνυ- χος, διότι τὸ τοιοῦτον παχύνει ὑπερμέτρως αὐτόν.

Οἱ ὄνυχες πρέπει νὰ καθαρίζωνται διὰ βρεγ- μένου ἀπομάκτρον, οὐδέποτε δὲ δι' ἐργαλείων ὀξέων. Δείον νὰ περικόπτονται οἱ ὄνυχες τῶν χερῶν ἐν σχήματι καμπύλῳ καὶ ὄχι πολὺ βα-

θέως εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ ποδὸς προτιμότερον εἶνε νὰ δίδωμεν σχῆμα τετραγωνικόν, καὶ πρὸ πάν- των νὰ μὴ ὑποβάλλωμεν αὐτοὺς εἰς πιέσεις δι' ὑποδημάτων παρὰ πολὺ στενῶν.

Πολὺ συνιστῶμεν τὴν ἄνω μνημονευθεῖσαν πίεσιν πρὸς τὰ ὀπίσω τοῦ ἐλευθέρου χεῖλους τῆς ἐπιδερμίδος, τῆς περιοριζούσης τὴν βάσιν τοῦ ὄ- νυχος. Ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο νὰ ποιῶμεν χρῆσιν τοῦ ἐλεφαντίνου πιάστρου δις τῆς ἐβδομάδος, ὅπως διατηρῶμεν ἀπεσπασμένην τὴν ἐπιδερμίδα ταύ- την, χωρὶς οὐδῶως νὰ προσβάλλωμεν τὴν ρίζαν τοῦ ὄνυχος. Ἄλλ' ἡ συχὴ αὕτη χρῆσις καὶ μετὰ τινος βίας γινόμενη, βλάπτει τὴν ρίζαν τοῦ ὄνυ- χος, καὶ προκαλεῖ τὸν σχηματισμὸν τῶν γνωστῶν λευκῶν κηλίδων.

Ὅταν οἱ ὄνυχες εἶνε ὀυραροὶ ἢ χλωμοί, κα- λὸν εἶνε νὰ μεταχειρίζωμεθα τὸν ὀπὸν τοῦ λεμονίου.

Τὸ τηρεῖν τοὺς ὄνυχας μακροτάτους, εἶνε μω- ρία καὶ συνάμα ἀποδείξις θηλυπρεπείας. Ἀπαι- τεῖται πρὸς περιποίησιν τῶν ἐπιδεικτικῶν τού- των ἐργαλείων νὰ χάνωμεν πολὺν χρόνον, καὶ νὰ στερούμεθα τῆς ἡδυπαθοῦς ἐκείνης περισφιγείως τῆς χειρὸς, ἣτις ἀρμύζει εἰς εὐγενεῖς ἄνδρας καὶ τὴν ὁποῖαν τόσον ἐπιθυμοῦσιν αἱ ὠραῖαι Κυρίαι. Πρέπει νὰ σεβώμεθα πολὺ ὀλίγον τὸν πολυτίμον χρόνον, ὅπως ἀποδίδωμεν τόσην θεραπείαν εἰς μέρος τόσον ἀσήμαντον τοῦ σώματός μας.

Εἰς τοὺς οἰονεὶ εὐνούχους τούτους *λέοντας* τοῦ *συρμού*, ἤθελον ψιθυρίσει τὸν στίχον τοῦ Δάντου,

A che vil fine convien che tu caschi!

« Εἰς ποῖον αἰσχρὸν τέλος σοὶ ἐπέπρωτο νὰ καταντήσης! »

(Ἔπεται συνέχεια.)

Ο Σ Α Π Ω Ν

Τοῦ σάπωνος ἡ ἐφεύρεσις εἶνε ἀρχαιοτάτη, κα- θόσον μνεῖα αὐτοῦ γίνεται ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ, ὡς καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ καὶ Παύλῳ τῷ Αἰγινήτῃ. Ὁ τελευταῖος ἀναφέρει ὅτι ὁ σάπων ἔχει καθαρ- τικὴν ιδιότητα, ὁ δὲ Πλίνιος, ὅτι οἱ Γαλάται μετεχειρίζοντο αὐτὸν ὅπως καταστήσωσι τὴν κό- μην αὐτῶν ξανθὴν· τὸν κατεσκευάζον δὲ ἐκ λί- πους καὶ τέφρας. Ὁ πρώτος ποιότητος κατεσκευ- ᾶζετο ὑπὸ τῶν Γαλατῶν ἐκ λίπους αἰγῆς καὶ τέφρας φηγοῦ, καὶ ἐχρησίμευεν εἰς τοὺς ἄνδρας μᾶλλον ἢ εἰς τὰς γυναῖκας. Ἄλλ' οἱ Γαλάται πάλιν παρέλαβον τὸν σάπανα παρὰ τῶν Μασσα- λιωτῶν, Ἑλλήνων ἀποίκων, ἀπὸ δὲ τῆς Μασσα- λίας ὁ σάπων ἐξηπλώθη καθ' ἅπασαν τὴν δυτι- κὴν Εὐρώπην.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ σάπων ἦτο ὑγρὸς, πιθα- νῶς δὲ κατὰ τὸν Η' αἰῶνα οἱ Ἀραβες, οἵτινες

ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι χημικοί, τὸν κατέστησαν στερεὸν προσθέσαντες τίτανον, καὶ ἀντικαταστήσαντες τὸ λίπος δι' ἐλαίου.

Ἀπὸ τοῦ Θ' αἰῶνος σημαντικὸν ἐμπόριον σάπωνος ἐγένετο ἐν Μασσαλίᾳ, ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἦτο ἀντικείμενον πολυτελείας παρὰ τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ, μόνον δ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Σταυροφόρων, ἦτοι ἀπὸ τοῦ IB' αἰῶνος, ὁ σάπων κατέστη τῆς πρώτης ἀνάγκης, ἡ δὲ χρῆσις αὐτοῦ ἐγενικεύθη. Οἱ Σταυροφόροι, ἐπανελθόντες ἐξ Ἀνατολῆς, εἰσήγαγον τὴν χρῆσιν τῶν ἀσπυροῦχων, καὶ τὴν καθαριότητα, ἧτις κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἦτο ἄγνωστος ἐν Εὐρώπῃ οὐ μόνον παρὰ τῷ λαῷ ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς πλουσίοις. Οἱ μεγιστᾶνες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, παρὰ τὰ πολυτελῆ ἐνδύματα καὶ τὰ πλούσια αὐτῶν ὄπλα, ἦσαν ὅμως ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς καθαριότητος σχεδὸν βάρβαροι, ἐπειδὴ δ' οἱ Σταυροφόροι εἰσήγαγον ἐν Εὐρώπῃ ἐξ Ἀνατολῆς παραλαμβάνοντες αὐτήν, καὶ ἐπομένως τὴν χρῆσιν τοῦ σάπωνος, τὸ ἐμπόριον τοῦ εἶδους τούτου ηὔξανεν ἐκάστοτε ἐν Μασσαλίᾳ.

Ἀλλὰ τὴν Μασσαλίαν μετὰ τὸν IB' αἰῶνα ὑπεσκέλισαν ἐν τε τῇ κατασκευῇ καὶ τῇ ἐμπορίᾳ τοῦ σάπωνος ἡ Βενετία καὶ ἡ Σαβόνη, ὁ δὲ σάπων ἰδίως τῆς τελευταίας πόλεως ἀπέκτησε τοσαύτην φήμην, ὥστε ἡ ἰσχυρὰ γείτων αὐτῆς Γένουα, ζηλοτυπήσασα, ἀπεφάσισε νὰ τὴν καταστρέψῃ, καὶ πρὸς τοῦτο κατέφυγεν εἰς τὸ ἐπόμενον μέσον.

Ἡ Σαβόνη, ἔχουσα λιμένα ἐπὶ τῆς Μεσογείου, ἐξῆγεν εὐχερῶς τὸν σάπωνα αὐτῆς, ἡ δὲ Γένουα, ὅπως καταστρέψῃ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ σάπωνος τῆς Σαβόνης ἀπεφάσισε νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ἀλίμενον. Ἐπομένως κατὰ τινα νύκτα εἴκοσι γενοῦνται γαλέραι πλήρεις λίθων κατέπλευσαν εἰς Σαβόνην καὶ ἔρριψαν τὸ φορτίον αὐτῶν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος αὐτῆς, οὕτω δὲ τὴν ἐπιούσαν οἱ τῆς Σαβόνης κάτοικοι εἶχον μὲν ἔτι λιμένα ἀλλ' ἄνευ ἐξόδου, τὸ ὅποιον παρέλυε τὸ τῆς ἐξαγωγῆς ἐμπόριον αὐτῶν.

Ἀλλὰ τὸ στρατήγημα τοῦτο δὲν ὠφέλησεν ἐπὶ πολὺ τὴν Γένουαν, διότι μετ' ὀλίγον, παρὰ τὰς προσπάθειάς τῆς Γερουσίας, ὑπεσκέλισεν αὐτὴν ἡ Μασσαλία, εἰς ἣν ἀποκλειστικῶς συνεκεντρώθη ἡ εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς ἀγορὰς προμήθεια τοῦ σάπωνος.

N*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καθ' ἃ ἀναγράφουσιν οἱ Καιροὶ τῆς Νέας Ὑόρκης, οἱ δημοτικοὶ σύμβουλοι μικρᾶς τιнос πόλεως τῆς Κοννεκτικούτης προέβησαν εἰς πρωτότυπον καὶ λίαν ἀγγίχουν καινοτομίαν, ἐφαρμύζοντες τὰ ἐπιτύμβια εἰς τὴν στατιστικὴν. Ἄντ' τῶν τετριμμένων καὶ ψευδῶν συνήθως καὶ ἀνωρελῶν ἐπὶ τῶν τάφων ἐπι-

γραφῶν ἐσκέφθησαν ὅτι λογικώτερον εἶνε νὰ χαρασσονται ἐπ' αὐτῶν εἰσὶν χρονικὰ τῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως. ἐνδεικνύοντα τὴν ἡλικίαν, τὸ φύλλον, τὸ οἶκμα, τὸ ἐπάγγελμα τῶν νεκρῶν, καὶ τὴν ἀσθένειαν ὑφ' ἧς ἀπέθανον. Ἡ πρότασις αὕτη ἐπεψηφίσθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τῶν συμβούλων, ἐχαρήθη δὲ τὸ πρῶτον ἐπιτύμβιον ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῆς πόλεως, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποῦ θὰ συντάσσονται τοῦ λοιποῦ πάντα. Τὸ ἐπιτύμβιον ποιεῖται μνείαν τοῦ ὀνόματος τοῦ νεκροῦ, τοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῆς κατοικίας του, τῆς κράσεως, τῶν ἐσωτερικῶν νόσων, τῆς τελευταίας νόσου, ἧτις ἐπήγαγε τὸν θάνατον, τῆς διαίτης, ἣν ἠκολούθησεν ἀσθενῶν, καὶ τέλος τὸ τοῦ ἱατροῦ μετὰ τῆς σημειώσεως τῆς κατοικίας του.

Ὡς ἐκ τοῦ τελευταίου μέτρου προβλέπεται ταχεῖα φυγάδευσις ἐκ τῆς πόλεως τῶν ἱατρῶν ἐκείνων, οἵτινες θὰ ἔχουσι τὴν ἀτυχίαν νὰ σημειῶνται συγγότερον ἐπὶ τῆς ἐπιταφίου πλακῶς. Οἱ δὲ Καιροὶ τῆς Νέας Ὑόρκης ἀποδίδουσι τὴν ἐπίνοιαν τοῦ νεωτερισμοῦ τούτου εἰς νέον ἱατρὸν, πλουσιώτερον εἰς ἰδέας ἢ εἰς πελάτας, ὅπως ἀπαλλαγῇ διὰ τούτου πολλῶν ἐπικινδύνων αὐτοῦ ἀντιπάλων.

Δύο αἰῶνες ἄρτι συνεπληρώθησαν, ἀφ' ἧς Ὁλλανδὸς τις χρυσοχόος κατεσκεύασε τὴν πρώτην δακτυλήθραν, ἧτις εἶνε σήμερον τῆς πρώτης ἀνάγκης διὰ τὴν ραπτικήν καὶ τότε προφανῶς κατεσκευάσθη ὡς ἀντικείμενον πολυτελείας.

Φρέατα βαρόμετρα. Τὸ χωρίον Meyrin ἐν τῷ νομῷ τῆς Γενεύης κατέχει πλεῖστα φρέατα, ἅτινα παρεδόξως χρησιμεύουσιν ὡς βαρόμετρα εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου. Τὰ ἐγκαταλειμμένα ταῦτα φρέατα ἔχουσι μέγα βάθος, εἶνε δ' ἐντελῶς κεκλεισμένα ὑπὸ πλακῶν εἰς τινα ἐξ αὐτῶν κατέστησαν ὅπασ' περιφέρειας 10 ἑκατοστομέτρων περίπου, καὶ ἰδοὺ ἀκριβεῖς ὑποδείκται τοῦ καιροῦ ὅταν ἐλαττωταί ἡ πίεσις, ὁ ἐσωτερικὸς ἀήρ ἐκτρέυει τοῦ φρέατος, μεταδίδων ὀρισμένον ἤχον εἰς συρίκτραν θεθεμμένην ἐπὶ τοῦ στομίῳ ἢ κωκοκαίρια προσηνῆς, καὶ λαμβάνονται αἱ ἀναγκαῖαι προσηνῆς. Ἐἴν τούναντιον αὐξάνη ἡ πίεσις, διαδορετικὸς ἤχος ἀπὸ τῆς συρίκτρας εἰδοποιεῖ τοὺς γείτονας ὁ καιρὸς εἶνε εὐνοϊκός, καὶ δύνανται ἀκόλутως νὰ ἀσχοληθῶσιν εἰς τὰς ἐργασίας των.

Ὁ κ. Γεώργιος Ἰαπετίδης μεταδίδει ἐπέρακι τινὰ μετὰ τὸ μεσονύκτιον εἰς τὴν οἰκίαν του, εἰσοδὰρῆς. Ὅπως δὲ μὴ ἀκουσθῇ ποσῶς, ἐξάγει ἀπὸ τοῦ προδόμου τὰ ὑποδήματά του καὶ εἰσχωρεῖ εἰς τὸν κοιτώνα. Ἀλλ' ὁ τριγμὸς τῆς θύρας ἐξυπνᾷ τὴν κοιμημένην σύζυγον. Ὁ Αἰαπετίδης, φημιζόμενος διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ πνεύματος, τρέχει τάχιστα εἰς τὸ λίκνον καὶ ἀρχίζει νὰ κινή αὐτὸ διὰ τοῦ ποδὸς ψιθυρίζων νανούρισμά τι.

— Τί κάνεις ἐμεῖ τέτοια ὦρα, Γεώργη; τῷ λέγει ἡ σύζυγος.

— Δυὸ ὦραις κάθομαι τώρα καὶ κουνῶ τὸ παιδί μου ἔκλαιε.

— Καλὲ τί λές, ἄνδρα μου; ἐγὼ τὸ παιδί τῷχω ἐδῶ καὶ κοιμάται!

— !!!